

TRUYỆN THƠ TIỀN THÂN ĐỨC PHẬT

Tập 2 - KẾ HOẠCH HOÀNG TỬ

Tâm Minh Ngô Tằng Giao

* ĐIỀU PHƯƠNG XUẤT BẢN 2005 *

MỤC LỤC

* LỜI NÓI ĐẦU

- 1) Bạn rất thân.
- 2) Bò Đại Hỷ.
- 3) Bò đen của bà.
- 4) Anh em bò và chú heo con.
- 5) Cõi trời 33 (Ch.1: Cộng tác).
- 6) Cõi trời 33 (Ch.2: Từ bi).
- 7) Cõi trời 33 (Ch.3: Phước báu).
- 8) Công mùa.
- 9) Vua chim cú và chàng thợ săn.
- 10) Con cá may mắn.
- 11) Chim cú nhỏ không biết bay.
- 12) Chim khôn, chim dại.
- 13) Cây bàng mọc lên.
- 14) Cò và cua.
- 15) Kho tàng giấu chon.
- 16) Phật Độc Giác.
- 17) Lời nguyện rửa (Ch.1: Ghen tức).
- 18) Lời nguyện rửa (Ch.2: Tham lam).
- 19) Lời nguyện rửa (Ch.3: Lạc thú).
- 20) Bò câu và quạ.
- 21) Cha của rắn tre.
- 22) Hai trẻ dại khờ.

- 23) Tuổi vườn.
- 24) Rượu mận.
- 25) Thầy bùa chú và bọn bắt cóc.
- 26) Chú rể mất vợ vì chòm sao.
- 27) Kế hoạch Hoàng tử.
- 28) Vua Giới Đức.
- 29) Bọn nghiện rượu.
- 30) Cây độc chết người.
- 31) Hoàng tử Năm Vũ Khí và quỷ Long Đỉnh.

* NHÂN DIỆN TIỀN THÂN ĐỨC PHẬT.

-ooOoo-

LỜI NÓI ĐẦU

TRUYỆN TIỀN THÂN ĐỨC PHẬT được ghi chép trong Kinh Bản Sanh (Jātaka). Đây là tập thứ 10 trong Tiểu Bộ Kinh. "Tiền thân" là những đời sống trước, những kiếp quá khứ. Mỗi truyện thường gồm: phần truyện hiện tại, phần truyện quá khứ, phần kết hợp và một bài kệ.

Phần "TRUYỆN HIỆN TẠI" kể một câu chuyện được xem là đang xảy ra trong thời Đức Phật còn tại thế. Nhân dịp này Đức Phật nhắc lại một câu chuyện trong quá khứ có liên quan.

Phần "TRUYỆN QUÁ KHỨ" kể một câu chuyện từ thời xa xưa có liên hệ đến những nhân vật trong câu chuyện hiện tại. Trong truyện quá khứ luôn luôn có sự hiện diện của một vị Bồ Tát, vị này là tiền thân của Đức Phật.

Phong cách đạo đức của các vị Bồ Tát thật toàn hảo từ sự suy tư cho đến lời ăn tiếng nói và việc làm. Ngài là nhân vật chính cao cả, phi thường với nếp sống chân thiện, hướng thượng. Ngài thường giáo hóa người chung quanh bằng tấm gương đạo đức của chính mình. Ngài có đầy đủ các đức tính như trì giới thanh tịnh, bố thí rộng rãi, Thiền định tinh tấn liên tục và hành trì hạnh nhẫn nhục cao độ đến mức xả thân. Các vị Bồ Tát này khi thì

làm thú vật, khi thì làm người, đôi khi làm chư thiên, có lúc làm thần cây v.v...

Phần "KẾT HỢP" là phần liên kết truyện hiện tại với truyện quá khứ. Chỉ rõ sự liên hệ giữa những nhân vật chính trong hai câu truyện, để rồi "nhận diện tiền thân" tức là nói rõ ra rằng "người này", "sinh vật này" trong truyện quá khứ "là ai" trong truyện hiện tại.

Mỗi truyện tiền thân có một bài "KỆ". Kệ đó thường dựa vào câu truyện để đưa ra lời phê bình.

Tập TRUYỆN TIỀN THÂN ĐỨC PHẬT được coi là do các đệ tử của Đức Phật trước tác và mượn tiếng là Phật dạy để phổ biến những lời giáo huấn của Đức Phật. Người ta suy ra rằng các vị này sống trong thời Đức Phật hoặc chỉ sau đó khoảng vài chục năm. Đầu tiên truyện được truyền khẩu, về sau người ta sưu tập lại và ghi chép thành kinh sách.

Các truyện tiền thân thật sự là những tài liệu có giá trị cả về mặt văn học, sử học, ngôn ngữ học, đạo đức học và giáo dục Phật giáo... Truyện có mục đích tạo niềm tin vào đạo pháp trong mọi tầng lớp xã hội. Truyện mở ra một kỷ nguyên mới trong cung cách truyền bá đạo Phật.

Các truyện tiền thân này, nhất là các truyện về súc vật, nhiều khi vượt qua biên giới tôn giáo và trở thành cổ tích dân gian, nửa thần thoại, nửa thực tế, không lệ thuộc một tôn giáo nào hay xứ sở nào cả. Đây là gia tài chung của nền văn hóa dân gian. Chính vì vậy mà các truyện tiền thân này rất được phổ biến, không những trong giới Phật tử mà còn lan ra khắp cả mọi địa phương và mọi dân tộc nữa. Truyện tồn tại với giá trị độc đáo trong nền văn chương thánh thiện của thế giới. Mặc dù đã hơn hai ngàn năm trăm năm qua kể từ khi những truyện này được kể, ngày nay truyện vẫn chứa đựng sự hấp dẫn và còn có khả năng lôi cuốn làm say mê tâm hồn các độc giả trẻ em cũng như người lớn.

Các truyện tiền thân Đức Phật đã được nhiều người kể lại, thường là bằng văn xuôi, đôi khi bằng tranh ảnh. Trong cuốn sách này, và có lẽ đây là lần đầu tiên, truyện được kể lại bằng một ngôn ngữ bình dị dưới hình thức thơ, những vần thơ "lục bát" có tính cách thuần túy dân tộc, để người đọc và người nghe dễ hiểu và dễ nhớ.

Tác giả khi kể lại truyện tiền thân bằng thơ đã dựa vào tài liệu tiếng Anh tương đối ngắn gọn và đơn giản là: "BUDDHIST TALES FOR YOUNG AND OLD" của Ven. Kurunegoda Piyatissa Maha Thera và Todd Anderson. Tài liệu gồm 2 cuốn với tổng cộng 100 truyện.

Phần tranh phụ họa trong cuốn thứ nhất (1995) là do Sally Bienemann, Millie Byrum và Mark Gilson. Phần tranh phụ họa trong cuốn thứ nhì (1996) là do John Patterson. Vì truyện kể nhắm cho các độc giả phương Tây nên các tranh vẽ hầu như thiếu sắc thái Á Đông.

Tài liệu trên đây không đề cập tới phần "Truyện Hiện Tại" mà chỉ đơn giản đề cập đến phần "Truyện Quá Khứ" của các truyện tiền thân mà thôi.

Cuối sách là phần "Nhận Diện Tiền Thân Đức Phật" giới thiệu cho mọi người được biết người nào, sinh vật nào, thần nào là vị Bồ Tát (tức tiền thân Đức Phật) trong câu truyện quá khứ đã kể ở trên.

Tác giả khi kể truyện lại bằng thơ cũng đã tham khảo thêm các truyện về tiền thân Đức Phật của Hòa thượng Thích Minh Châu dịch từ nguyên bản tiếng Pali và do Viện Nghiên cứu Phật học Việt Nam ấn hành.

Bộ "TRUYỆN THƠ TIỀN THÂN ĐỨC PHẬT" của cư sĩ Tâm Minh Ngô Tằng Giao gồm nhiều tập. Tập số 2 này gồm 31 truyện thơ và có nhan đề là: "KẾ HOẠCH HOÀNG TỬ".

Ước mong rằng người đọc cũng như người nghe truyện sẽ ghi nhớ mãi trong tâm cái nếp sống đạo đức chân chính cùng những lời khuyên dạy quý báu của vị Bồ Tát trong truyện để cùng nhau

cố gắng noi theo hầu đạt được cái Chân, Thiện, Mỹ trong cuộc sống hàng ngày.

DIỆU PHƯƠNG

-ooOoo-

*** 1 ***

BẠN RẤT THÂN

Trước khi câu chuyện xảy ra
Ở bên châu Á người ta nói rằng
Voi và chó chẳng kết thân
Chẳng bao giờ có thể gần gũi nhau,
Voi không ưa chó từ lâu
Chó thời hãi sợ voi, đâu muốn gần
Voi to xác, voi lớn thân
Chó thường hoảng hốt sủa âm ỉ lên
Mỗi khi voi đến kề bên
Khiến voi bực bội nổi điên nổi khùng
Voi liền rượt chó tung bùng
Không còn kiên nhẫn mà dừng bước chân.
Chó nằm yên, chó lặng thầm
Thời voi kia vẫn nổi sân như thường
Tấn công chó chẳng chịu nhường
Cả hai do đó mãi vương hận thù.

*

Bây giờ kể chuyện cung vua
Có chàng voi quý đã từ lâu nay
Được nuôi ăn đầy đủ thay
Được người kỹ lưỡng hàng ngày chăm nom.
Chó hoang kia lại gầy còm
Trơ xương, ốm đói, héo hon thân người
Quần quanh ở cạnh chuồng voi
Lang thang kiếp sống, nổi trôi cuộc đời
Một ngày chó chợt đánh hơi
Thấy mùi thực phẩm tuyệt vời thoảng ra
Lần theo chó thấy voi ta
Trong chuồng ăn uống thật là ngon sao

Chó bèn lén lút lén vào
Ăn đồ rơi vãi. Voi nào có hay
Miệng voi ăn rớt quanh đây
Chó theo đuôi hưởng hàng ngày no nê
Ở lì luôn chẳng muốn đi
Chuồng voi quanh quẩn còn gì sướng hơn.
Chú voi mạnh mẽ, to con
Bữa ăn thưởng thức thơm ngon thoả tình
Đâu thèm để mắt cạnh mình
Chó hoang loắt choắt chạy quanh kiếm mồi.
Ăn thừa như thê mãi rồi
Chó hoang đói khát một thời trơ xương
Giờ đây mập mạp dễ thương
Tắm thân mạnh mẽ, bộ lông mượt mà
Chàng voi tốt tính nhà ta
Bắt đầu để mắt nhìn qua chó rồi.

*

Kiểm ăn luẩn quẩn bên voi
Lâu ngày quen thuộc chó thời dạn ra
Chạy quanh voi, chẳng lánh xa
Và không còn sợ như là thói quen.
Thấy rằng chó chẳng làm phiền
Lại luôn thân thiện kề bên hàng ngày
Dần dần voi cũng đổi thay
Kết thân với chó từ nay thắm tình
Khi ăn đâu chịu một mình
Nếu không có bạn ở quanh vui đùa.
Khi nô rồn chó rất ưa
Năm vôi voi nặng đong đưa mọi chiều
Quay tròn, uốn éo đủ điều
Dần dần từ đó thương yêu ngập tràn
Thành bạn quý, thành bạn vàng
Nào đâu còn muốn đôi đường cách chia.

*

Một hôm có khách vùng kia
Từ phương xa bỗng ghé về đây chơi
Nghe đồn voi quý, tới coi
Thấy con chó lạ trong nơi chuồng này
Chó giờ tốt mã, đẹp thay

Lãng xãng chạy nhảy, loay hoay nghịch đùa
Khách nhìn thấy, khách thích ưa
Biểu tiền lính gác rồi đưa chó về
Một làng xa lắc vùng quê
Không còn ai biết mà đi kiếm tìm.
Voi từ ngày đó muộn phiền
Bởi vì vắng bạn thân bên cạnh mình
Không ăn uống, cứ lặng thinh
Chẳng buồn tắm táp, thân hình héo hon
Thế là lính gác báo luôn
Trình vua được rõ đâu còn chờ chi,
Phân liên quan đến chó kia
Lính không trình báo chút gì cùng vua.
Vua lo lắng, vua ưu tư
Mời quan thân cận từ xưa lắm tài
Giỏi về súc vật lâu đời
Sai quan tìm hiểu tận nơi tổ tường.
Quan tuân lệnh đi đến chuồng
Thấy voi đờ đẫn u buồn nằm đây
Quan suy ra: "Chú voi này
Đã từng hoạt động, lại hay vui đùa
Giờ sao sầu muộn lừ đừ,
Voi thời tâm tính gần như giống người
Chắc là mất bạn thân thôi!"
Quan bèn quay hỏi những người lính canh
Họ bèn khai rõ ngọn ngành:
"Thưa voi và chó có tình tương thân
Giờ đây đáng tiếc vô ngần
Chó kia đi mất chẳng gần gũi voi
Người ta mang chó đi rồi
Nào đâu có biết tắm hơi mà tìm!"
Lắng nghe, suy nghĩ, lặng im
Quan về trình lại vua hiện đầu đuôi
Thêm rằng: "Giữa chó và voi
Tình thân quyến luyến khác đời lâu nay
Nên khi chó chẳng còn đây
Voi thời buồn bã hao gầy khôn nguôi!"
Vua lên tiếng: "Ồ trên đời
Tình thân bạn hữu tuyệt vời quý sao,

Làm voi vui, liệu cách nào
Ta tìm chú chó kia mau mang về!"
Quan thưa rằng chẳng khó chi
Xin ra thông báo gửi đi khắp vùng
Rằng chuồng voi của hoàng cung
Trước đây có chó ở cùng bên voi
Giờ đây chó đó mất rồi
Ai nuôi chó phải tức thời thả ra
Nếu không phạt nặng chẳng tha
Lệnh vua ban bố, mọi nhà phải theo.

*

Quả nhiên một sớm một chiều
Chó kia được thả! Đúng điều chờ mong!
Chó ta hoan hỉ vô cùng
Phóng về tìm bạn nơi chuồng voi xưa
Có voi quý của nhà vua.
Phần voi cũng vậy, rất ư vui mừng
Đón chào bạn chó tung bừng
Dùng vòi đưa bạn lên lưng, lên đầu
Chó ngồi đây rờn hồi lâu
Vẫy đuôi biểu lộ biết bao hài lòng.
Cả hai chung sống thong dong
Thật là sung sướng mãi không xa lìa.
Vua khen ngợi vị quan kia:
"Hình như đọc được nghĩ suy muôn loài
Hiểu voi thời quả thật tài!"
Vua liền ban thưởng cho người có công.

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
BEST FRIENDS
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

-ooOoo-

*** 2 ***

BÒ ĐẠI HỖ

Ngày xưa có một con bê
Được ông quý tộc mua về nâng niu
Nhà ông giàu có, tiền nhiều

Thấy bê khỏe, đẹp ông yêu vô cùng
Đặt tên Đại Hỷ, vui mừng
Nuôi bê bằng thức ăn thường rất ngon
Luôn ve vuốt, mãi chăm nom
Khi khôn lớn, lúc trưởng thành
Xác thân mạnh mẽ, dáng hình tốt tươi
Bê thành bò đẹp tuyệt vời
Một hôm bò nghĩ: "Cuộc đời sướng thay
Chủ nuôi kỹ lưỡng lâu nay
Trước đây hưởng lộc, lúc này đền ơn
Mình thời sức khỏe tuyệt luân
Không bò nào khác mạnh hơn so tài
Trả ơn bằng cách nay mai
Mình thi kéo nặng không ai hơn mình
Bạc tiền, công trạng đạt thành
Trả ơn cho chủ trọn tình cùng nhau"
Chú bò tìm chủ nói mau:
"Có nhà buôn nọ sang giàu gần đây
Thường khoe khoang bấy lâu nay
Có bò khỏe mạnh và hay nhất làng,
Tim ông ta đánh cá rằng
Sức tôi kéo nổi xe hàng cả trăm
Bò ông ta không khỏe bằng!"
Chủ nhân đồng ý vội vàng đi ngay
Tới nhà buôn ở làng này
Giàu sang nổi tiếng lại hay khoe mình
Chủ nhân thách đố đua tranh
Nhà buôn nghe chuyện quả tình ngạc nhiên:
"Trăm xe chở nặng bên trên
Bò nào kéo nổi, khó tin vô cùng
Tôi đồng lòng cá với ông
Tiền vàng đủ một ngàn đồng trao tay
Nếu bò ông thắng chuyến này,
Nếu thua ông trả lại đây một ngàn!"
Đôi bên ấn định thời gian
Nhà buôn khôn khéo buộc ràng trăm xe
Chất thêm sỏi đá nặng nề.
Còn phần Đại Hỷ chủ thì cho ăn

Ngon lành, no đủ, sẵn sàng
Tắm xong đeo cổ một tràng hoa tươi
Trang hoàng thêm đẹp thân người
Nửa thời hùng mạnh, nửa thời kiêu sa
Chủ nhân dắt chú bò ra
Buộc vào xe dẫn đầu chờ kéo đi
Chủ lên xe ngồi uy nghi
Tỏ ra quý tộc ông thì làm oai
Vung roi, hò hét đỉnh tai:
"Kéo đi! Đừng có đứng hoài! Đồ ngu!"
Bò nghe bực bội tâm tư
Nghĩ rằng: "Ta sống từ xưa tới giờ
Chưa hề làm chuyện xấu xa
Vậy mà chủ lại nói ta nặng lời
Thật là thô tục quá trời
Hôm nay đánh cá ý thời của ta!"
Bực mình bò đứng lì ra
Không còn chịu kéo xe và lặng yên
Khiến nhà buôn sượng vô biên
Đòi tiền thắng cuộc trao liền tại đây.

*

Chủ nhân quý tộc đấng cay
Trao tiền xong vội vã quay về nhà
Vừa thua thiệt, lại xót xa
Mất thêm uy tín thật là thảm thê.
Thành thời gặm cỏ đường về
Chú bò Đại Hỷ không hề nghĩ suy,
Lát sau thấy chủ nằm kia
Nửa thời giận dữ, nửa thì buồn xo
Chú bò bèn hỏi lý do
Chủ nhân cho biết tại bò mà thôi:
"Vi mi ta thiệt hại rồi
Tiền vàng ta đã mất toi cả ngàn!"
Bò lên tiếng: "Chớ phàn nàn
Tại sao ông nói tôi đần ngu đây?
Roi còn vung mãi đầu này
Làm như tôi bướng bỉnh hay đại khờ!
Tôi không phá phách bao giờ,
Tôi không phóng uế đồ dơ trong nhà,

Không hề làm chuyện xấu xa
Xin ông cho biết đúng là vậy không?"
Chủ nhân đáp: "Đúng vô cùng!"
Chú bò vắn hỏi: "Sao ông vừa rồi
Gọi tôi là kẻ ngu thôi
Dù ngay trước mặt bao người lạ kia
Lỗi ông rõ rệt còn chi,
Suốt đời tôi có làm gì sai đâu!
Dù sao tình nghĩa đã lâu
Công ông nuôi dưỡng nở nào tôi quên
Ngày mai quay trở lại liền
Cùng nhà buôn đánh cá thêm một lần
Lần này đánh cá hai ngàn.
Nhớ dùng lời lẽ dịu dàng với tôi
Những lời tử tế mà thôi
Tỏ ra tôn trọng kéo người cười chê!"

*

Chủ nhân hiểu rõ mọi bề
Trở lui đánh cá có nề hà chi.
Nhà buôn đồng ý tức thì
Nghĩ thầm: "Lại kiếm tiền kia dễ dàng
Những hai ngàn đồng tiền vàng!"
Ông vui trong bụng rộn ràng hoan ca.
Thế rồi mọi việc diễn ra
Khởi đầu tương tự như là trước đây
Một điều khác biệt lần này
Roi mây thô bạo bị thay thế liền
Chủ nhân cầm một cành sen
Thân yêu để nhẹ lên trên đầu bò
Vuốt thân thương, nói êm ru
Coi bò Đại Hỷ cũng như con mình:
"Bò yêu quý hãy nhiệt tình
Kéo xe cho khoẻ xứng danh đại tài!"
Xem kia! Cảnh thật lạ đời!
Trăm xe chở nặng tức thời tiến lên
Chú bò Đại Hỷ phía trên
Phô trương sức mạnh vô biên, dẫn đầu
Kéo xe chuyển bánh phía sau
Trăm xe buộc dính tiến mau dễ dàng

Tới khi xe chót nhẹ nhàng
Lăn lên tới chỗ xe hàng đầu tiên
Nhà buôn há miệng ngạc nhiên
Nhìn bò kéo nặng, chẳng tin mắt mình
Thế là thua cuộc cam đành
Tiền vàng trao lại nay thành gấp đôi.
Chung quanh chứng kiến bao người
Tỏ lòng thán phục, thốt lời ngợi ca
Tặng cho Đại Hỷ thêm quà
Chủ nhân quý tộc quả là mừng vui
Nhưng phần thắng cuộc vừa rồi
Bạc tiền thưởng đó so thời kém xa
Kém bài học quý vừa qua:
"Người đời nên biết tỏ ra khiêm nhường
Biết tôn trọng, biết yêu thương
Suối nguồn hạnh phúc ngát hương thơm lành!"

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
THE BULL CALLED DELIGHTFUL
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

-ooOoo-

*** 3 ***

BÒ ĐEN CỦA BÀ

Thành Ba La Nại ngày xưa
Có bà già nọ nhân từ kẻ chi
Bà nuôi một chú bê kia
Thân hình xinh xắn, lông thì đẹp sao
Đen tuyền, không chấm trắng nào
Bà nuôi bê với biết bao là tình
Như nuôi con cái của mình
Thức ăn ngon nhất bà dành cho bê
Thương yêu, âu yếm, vỗ về
Nên bê cảm động mãi kề cận bên
Người làng do đó dần quen
Gọi bê là chú "Bò Đen Của Bà".
Nhiều năm nhiều tháng trôi qua
Bê nay lớn xác thành ra chú bò

Dáng hùng mạnh, thân lớn to
Tuy nhiên thuần tính vẫn như thuở nào
Trẻ yêu bò biết là bao
Đua nhau nô rồn lao xao phổ phường
Giật tai, nắm cổ, bám sừng
Đôi khi trẻ nhảy lên lưng bò ngồi
Sờ phần đầu, kéo khúc đuôi
Thúc bò đòi chở đi chơi lòng vòng
Chú Bò Đen thích trẻ con
Không hề bực bội, lại còn hoan nghênh.

*

Một ngày bò tự nhủ mình:
"Bà nuôi ta quả tận tình bấy lâu
Khác gì con ruột bà đâu
Bà là hiền mẫu đậm sâu tình người
Bà nghèo túng đã lâu rồi
Nhưng bà chẳng muốn mở lời nhờ ta
Còn nhiều việc khác trong nhà
Ta không phải gánh, quả bà tốt thay
Ôi ơn nghĩa bấy lâu nay
Ta mong sao giúp bà ngay lúc này
Bớt lo âu, bớt đọa đày
Vượt cơn nghèo túng, qua ngày thương đau!"
Bò Đen tính toán trong đầu
Kiếm ra tiền bạc để mau giúp bà.
Một hôm tin tức loan ra
Có đoàn xe lạ phương xa tới làng
Năm trăm xe chở đầy hàng
Tới sông ngừng lại, khó sang khúc này
Bò không kéo nổi qua đây
Trưởng đoàn tính toán loay hoay một hồi
Mang trăm bò cột nối đuôi
Để cùng kéo một xe thôi! Ai ngờ
Khúc sông hiểm trở vô bờ
Trăm bò cũng chẳng kéo qua được nào,
Trưởng đoàn kinh nghiệm dồi dào
Rành về súc vật đã bao lâu rồi
Gặp gian nan nào chịu thôi
Đi tìm bò khác trong nơi làng này

Loanh quanh ông chột gặp ngay
Bò Đen đang đứng nơi đây, thật mừng!
Thân mạnh mẽ, dáng hào hùng
Kéo xe hàng chắc qua sông dễ dàng
Ông bèn dò hỏi dân làng:
"Ai là chủ chú bò đang rờn đùa?
Tôi trông bò rất đáng ưa
Muốn thuê bò để nhờ đưa xe hàng
Qua sông chỗ khó sang ngang
Tiền công tôi sẽ sẵn sàng trả ngay!"
Dân làng: "Ông thật là may
Chủ bò thời chẳng có đây! Cứ dùng!"
Trưởng đoàn xe rất vui mừng
Mũi bò xỏ sợi dây thừng ngang qua
Ông lôi miết, bò li ra
Dù ông có kéo thật là mạnh tay.
Bò Đen nghĩ: "Cái ông này
Tiền không nói rõ tại đây, bây giờ
Thời ta cứ đứng trợ trợ"
Rành về súc vật đã từ bao lâu
Trưởng đoàn hiểu chuyện rất mau
Vuốt ve bò nói đôi câu chân thành:
"Bò thân mến, hãy nhiệt tình
Năm trăm xe kéo qua nhanh sông này
Tiền công ta sẽ trả ngay
Tiền vàng ta đã để đây sẵn sàng
Hai đồng một chiếc xe hàng
Hai đồng vàng nhé! Dễ dàng! Bõ công!"
Bò nghe tỏ vẻ hài lòng
Không còn do dự, theo ông trưởng đoàn.

*

Bò Đen mạnh mẽ hiên ngang
Buộc ngay vào chiếc xe hàng đầu tiên
Bò ra sức kéo xe liền
Chiếc xe chuyển bánh qua bên kia bờ
Mọi người thán phục. Chẳng ngờ!
Trăm bò trước đó cũng chưa sánh cùng
Bò Đen quả thật hào hùng
Kéo xe lần lượt sang sông cả đoàn

Sau khi mọi việc chu toàn
Trưởng đoàn lấy túi đựng vàng trả công
Mỗi xe phải trả hai đồng
Ông đưa có một và không giữ lời
Túi vàng đựng năm trăm thôi
Ông ta treo túi vào nơi cổ bò.
Bò Đen nào chịu yên cho
Chú vòng ra trước đoàn bò kéo xe
Chặn ngang lối chằng cho đi
Trưởng đoàn bị kẹt, rất chi bực mình
Ông bèn ra lệnh đi quanh
Nhưng đoàn bò chẳng thi hành lệnh ông
Thấy Bò Đen đáng anh hùng
Đoàn bò chẳng dám đi vòng, đi quanh
Trưởng đoàn suy nghĩ thật nhanh:
"Chú bò này quả thông minh vô cùng
Biết mình còn thiếu tiền công
Thiếu năm trăm nữa nên không bằng lòng"
Ông bèn trả đủ ngàn đồng
Đựng trong túi mới cho xong nợ nần,
Bò Đen thoả mãn vô ngàn
Cổ đeo túi bạc, quay chân trở về
Quay lui vượt khúc sông kia
Tìm về với "mẹ" còn gì vui hơn,
Bà già tuy rất bần hàn
Nhưng là hiền mẫu chứa chan lòng từ.
Dọc đường lũ trẻ nghịch đùa
Muốn giành lấy túi nên bu theo liền
Dễ gì lấy được túi tiền
Bò Đen tránh né giữ nguyên làm quà
Dem về đến tận cửa nhà
Bà già trông thấy rất là ngạc nhiên,
Trẻ con cả lũ huyền thuyên
Tranh nhau kể chuyện Bò Đen cho bà
Bà bèn đem túi vào nhà
Tiền vàng trong túi đếm ra cả ngàn.

*

Nhìn bò thấy mệt vô vàn
Thương "con" bà vội thở than nã nê:

"Con ơi khô cứng làm chi
Sao mà con lại phải đi kiếm tiền
Ở đây bên mẹ cho yên
Có gì ăn nấy chẳng phiền hà đâu
Chúng mình no đói có nhau
Mẹ luôn chăm sóc trước sau lo gì!"
Nói xong bà tắm bò kia
Thật là sạch sẽ, rất chi tận tình
Rồi bà đắp bóp chung quanh
Để bò đỡ nhức, thân mình bớt đau,
Cho bò ăn thật ngon sao
Lại thêm nước uống ngọt ngào thơm tho
Bà nâng niu chăm sóc bò
Cả hai sung sướng êm ru cuộc đời
Đến mãi kiếp, đến tận hơi.
Tâm từ đã biến cải nơi nghèo nàn
Chuông nhỏ bé, lều tồi tàn
Thành lâu đài lớn chứa chan bao tình.

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
GRANDMA'S BLACKIE
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

-ooOoo-

*** 4 ***

ANH EM BÒ VÀ CHÚ HEO CON

Ngày xưa ở tại nông thôn
Có gia đình nọ sống luôn thuận hòa
Nuôi hai bò trong trại nhà
Lông màu hung đỏ, mượt mà, dịu êm
Hai bò đỏ là anh em
Nhọc nhằn lao động thường xuyên cận kề.
Nhà nuôi thêm một heo kia
Số chàng heo sữa còn gì sướng hơn
Chủ nhà lo thật chu toàn
Bao nhiêu thức uống, đồ ăn tốt lành
Khi rau cháo, lúc cơm canh

Toàn là hạng nhất để dành heo con
Đôi khi thêm cả đường ngon
Heo ăn, heo ngủ chẳng còn làm chi
Không đi động, cứ nằm lì
Suốt ngày im lặng, ít khi ồn ào.

*

Bò em nhìn thấy buồn sao
Than: "Mình thời khổ! Heo nào cực thân!
Mình thời làm việc nhọc nhằn
Kéo xe chở nặng chạy lăn trên đường
Kéo cày bừa khắp ruộng đồng
Nắng hè nóng nực, gió đông lạnh lùng
Uống ăn kham khổ vô cùng
Toàn rom với cỏ xoay vòng, thảm thay!
Mình mang lợi lộc hàng ngày
Giúp thêm tài sản vào tay chủ mình
Heo kia chẳng giúp gia đình
Vậy mà được hưởng tốt lành quanh năm!"
Bò em ghen tức cần nhẫn
Hỏi anh với giọng bản khoả ngỡ ngàng.
Bò anh kinh nghiệm, khôn ngoan
Thấy em thắc mắc, nhẹ nhàng nhủ khuyên:
"Em ơi chớ có muộn phiền
Ghen tuông người khác chỉ thêm hiểm nghèo
Đừng ghen tị với con heo
Chủ mà đãi ngộ là điều nguy nan
Đồ ngon ngọt của chủ nhân
Chính là 'thực phẩm tử thần', ham chi!
Nhà này, em nhớ lại đi
Cô con gái chủ nay thì lớn khôn
Giờ cô chuẩn bị kết hôn
Tiệc mừng đãi khách kéo luôn mấy ngày
Món ăn chính là heo này
Nên heo đặc biệt từ ngay bây giờ
Được nuôi béo mập đợi chờ
Người ta làm thịt xẻ ra lạnh lùng
Vài ngày nữa có tiệc tùng
Họ hàng ở khắp các vùng chung quanh
Kéo về dự lễ linh đình

Bấy giờ heo sẽ trở thành món ăn
Người lôi đầu, kẻ kéo chân
Dem heo giết thịt! Tắm thân tan tành!"

*

Đúng như lời của bò anh
Ít hôm khách tới gia đình rất đông
Chủ nhà gả gái đầu lòng
Cho nên đám cưới vô cùng dềnh dang
Heo kia bị giết thảm thương
Làm thành nhiều món thông thường ngon soi
Bò anh lúc đó thốt lời
Nói về kinh nghiệm cuộc đời đầy đura:
"Em ơi em nhận ra chưa
Chuyện heo lâm nạn như vừa xảy ra?"
Bò em: "Dạ thấy rõ mà
Giờ em hiểu chuyện xót xa này rồi!"
Bò anh nói tiếp ngậm ngùi:
"Đây là hậu quả của thời vàng son
Được chiều đãi, được ăn ngon
Được nuôi tử tế là còn khổ đau!
Phần mình quý hoá gì đâu
Rom khô, cỏ úa từ lâu chán chường
Món ăn thật quá tầm thường
Nhưng so ra vẫn trăm đường tốt hơn
Hơn cơm dẻo, hơn gạo thơm
Hơn đồ ngon ngọt heo luôn được dùng
Điều này dễ hiểu vô cùng
Mình ăn những thứ tuy không ngon lành
Nhưng không gây hại cho mình
Mà rồi tuổi thọ tăng nhanh, kéo dài.
Đừng nên khi sống trên đời
Vội vàng ghen tức với người hơn ta
Nên tìm hiểu cho rõ ra
Giá nào phải trả để mà hưởng vui!"

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
BIG RED, LITTLE RED AND NO-SQUEAL
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

CÔI TRỜI 33

Chương 1: CỘNG TÁC

Hồi xưa ở một thôn làng
Gia đình quý tộc có chàng thanh niên
Thiện Nhân, tên gọi lành hiền
Mẹ cha yêu quý, lảng giềng mến thương
Gia đình cưới vợ cho chàng
Một cô tốt nét đảm đang hàng đầu
Vợ chồng hạnh phúc bên nhau
Sinh ra trai gái trước sau vài người.
Thôn làng ở chốn xa xôi
Tính chung chỉ có ba mươi gia đình
Dân làng chan chứa cảm tình
Vớ chàng trai trẻ hiền lành, tinh khôn
Vì chàng tìm cách luôn luôn
Mở mang phát triển làng thôn giúp đời
Mang về lợi ích khắp nơi
Thêm vui cuộc sống, thêm tươi cõi lòng
Bà con quý trọng vô cùng,
Chàng nhân dịp đó đã không ngại ngần
Khuyên người thanh lọc thân tâm
Tuân theo "ngũ giới" chuyên cần quanh năm,
Nói sao, đúng vậy chàng làm
Nêu cao gương sáng dân làng soi chung.
Nhớ lần có việc cộng đồng
Mọi người hội họp phân công chốn này
Nền nhà rác rưởi vương đầy
Chàng bèn dọn chỗ nơi đây để ngồi
Sau khi quét dọn sạch rồi
Vô tình có kẻ đến nơi chiếm liền
Chàng nhường nhịn, chàng lặng yên
Tìm qua chỗ khác dọn thêm ngại gì,
Nhưng rồi lại bị chiếm đi
Chàng bèn dọn tiếp không hề kêu ca
Chuyện giành giật cứ diễn ra
Đến khi đủ chỗ người ta ngồi rồi

Thời chàng mới được thánh thời
Ngồi vào chỗ cuối hết người muốn tranh
Nêu gương nhẫn nhục tốt lành
Dạy dân làng cách trở thành hiền lương
Kết đoàn, nhường nhịn, yêu thương
Biết phương chung sức, biết đường góp công
Khiến làng thôn, khiến ruộng đồng
Trở nên tốt đẹp theo dòng thời gian
Hết gian trá, hết tham lam
Việc làm phạm pháp hoàn toàn biến đi.
Mọi người hoan hỉ kể chi
Tiếc thay ông trưởng thôn kia bất bình.
Không ưng ý, chẳng đồng tình
Vì bao quyền lợi của mình tiêu tan,
Khi làng mà hết tội nhân
Hết luôn tiền phạt, hết luôn uy quyền
Ông bực bội, ông than phiền:
"Còn ai nể mặt mình trên cõi đời?"

*

Bất lương vốn sẵn tính người
Ông thôn trưởng vội vào nơi cung đình
Gặp nhà vua và tâu trình
Rằng bao trộm cướp lộng hành làng thôn
Xin vua giúp đỡ nhân dân,
Vua bèn ra lệnh: "Bắt luôn bọn này
Rồi mang tội phạm đến đây
Đề ta trừng trị thẳng tay, răn đời!"
Thế là trúng kế ông rồi
Trưởng thôn vội trở lại nơi làng mình
Mỗi gia đình một "tù binh"
Ông ta trối lại dẫn trình nhà vua
"Đây là tội phạm!" ông thưa
Vua nghe tâu vậy ngần ngừ gì đâu
Chẳng cần xét xử thêm lâu
Truyền mang tội phạm ra mau pháp trường
Cho voi dẫm chết làm gương
Coi như trừng trị những phường gian manh!
Ba mươi người bị hành hình
Nằm trong sân trước cung đình! Thảm thay!

Chờ voi mang tới nơi đây
Chờ voi dẫm nát, đọa đày tâm thân.
Nghĩ rằng cái chết tới gần
Họ bèn than thở vô ngần thương đau.
Thiện Nhân nằm ở hàng đầu
Khuyên rằng: "Ta hãy mau mau hành trì
Khởi lòng tha thứ từ bi
Tha người vu cáo chỉ vì gian tham,
Tha cho voi dữ hung tàn,
Tha vua mê muội vô vàn bất công!"
Khi voi được dẫn vào cung
Voi không chịu dẫm lên lưng đám người
Vươn vòi kêu rống một hồi
Rồi voi rời bỏ khỏi nơi cung đình
Chẳng tuân theo lệnh hành hình
Dường không muốn giết người lành, người ngay.
Các voi lần lượt vào thay
Cũng đều tránh né xéo giày nạn nhân
Thật là kỳ lạ vô ngần!
Người ta phỏng đoán rằng dân làng này
Mang bùa thiêng, có thuốc hay
Làm voi sợ chạy không quay đầu về,
Nhưng khi khám chẳng thấy chi
Mọi người kinh ngạc hiểu kỳ hỏi thêm
Thiện Nhân bèn trả lời liền:
"Linh thiêng bùa chú ta quên được nào!"
Vua bèn cho gọi chàng vào
Muốn nghe bùa chú! Xiết bao lạ lùng!
Thiện Nhân tới trước ngai rồng
Quy thưa: "Bùa chú này không giống người
Bùa phát ra tự tâm thôi
Đó là 'ngũ giới' tuyệt vời linh thiêng!"
Vua truyền: "Hãy kể rõ thêm!"
Thiện Nhân: "Năm giới ta nên thực hành:
'Không nên sát hại sinh linh,
Vật không sở hữu của mình chớ ham,
Tránh tà hạnh, tránh gian dâm,
Đừng nên dối trá, hãy luôn thật thà,
Chớ nên say rượu mê mờ'

Năm điều cấm đó ai mà tuân theo
Tạo ra sức mạnh cao siêu
Coi như bùa chú với nhiều quyền năng!"
Thấy chàng tử tế, giỏi giang
Vua bèn gạn hỏi rõ ràng đầu đuôi
Sau khi biết sự thật rồi
Vua liền ra lệnh tức thời tịch thu
Ruộng vườn cũ, tài sản xưa
Mà thôn trưởng chất chứa từ lâu năm
Phân chia cho đám tội nhân
Tha về làng cũ làm ăn hiền hòa.
Dân làng vui vẻ mọi nhà
Cùng nhau hợp tác thật là thân thương
Chung lưng phát triển khóm phường
Không còn thôn trưởng bắt lương thuở nào.

*

Một ngày họ bắt tay vào
Cùng nhau xây dựng, ai nào quản công
Một công trình lớn vô cùng
Quán hàng ngay ngã tư đường thênh thang.
Lòng tin dân chúng vững vàng
Thiện Nhân dạy cách hợp đoàn từ lâu
Nhưng mà họ chẳng nghĩ sâu
Cho rằng phái nữ xứng đâu dự phần
Chỉ riêng nam giới mới cần
Mới là thích hợp vô ngần mà thôi.
Điều này gây bất mãn rồi
Thiện Nhân lúc đó tại nơi nhà chàng
Nữ nhân có bốn cô nàng
Riêng người thứ nhất vô vàn thông minh
Tên là Thiện Pháp đẹp xinh
Muốn tham gia với công trình nói trên
Mong rằng nam nữ bình quyền
Nàng tìm trưởng toán làm quen biểu quà
Công trình xây cất vẽ ra
Là do trưởng toán, ai mà khác ông
Nhận quà hậu hĩnh vừa xong
Ông lo giúp đỡ nàng không nề hà
Ông bèn bí mật làm ra

Xà ngang để đỡ mái nhà đang xây
Rồi đưa nàng giấu đi ngay
Đợi xà khô cứng sau này không cong
An toàn, rắn chắc vô cùng
Tương lai có kẻ cần dùng đến thôi.
Bao nhiêu kiến trúc khắp nơi
Xà ngang chắc mạnh mọi người cầu mong,
Quán hàng xây dựng trong vùng
Đàn ông, trai tráng đều cùng tham gia
Đền giai đoạn chót diễn ra
Cần xà ngang đỡ nóc nhà nữa thôi
Thợ bèn lấy gỗ chưa phơi
Định làm xà đỡ cho nơi nóc này
Nhưng ông trưởng toán can ngay
Nói rằng: "Gỗ mới dùng đây khó lòng
Sẽ bị oằn, sẽ bị cong
Tương lai bị gãy vô cùng hiểm nguy,
Bây giờ các bạn phải đi
Kiếm tìm xà cũ mang về chôn đây
Gỗ khô, rắn chắc lâu ngày
Mới mong đỡ mái nhà này êm xuôi!"
Sau khi đi khắp mọi nơi
Tới nàng Thiện Pháp mọi người tìm ra
Nhà nàng có một xà nhà
Vừa khô, vừa cũ, đo ra vừa tầm
Thật là tốt đẹp vô ngần
Họ bèn lên tiếng ân cần hỏi mua
Nàng không bán, dịu dàng thưa:
"Làng cần xin biểu, xin đưa làng dùng
Chỉ xin tiếp sức đàn ông
Cùng nhau xây dựng cho xong công trình!"
Thợ thuyên khó xử thật tình
Thông thường công việc chỉ dành đàn ông
Họ suy tính, họ ngại ngùng
Về tìm trưởng toán chờ mong ý người.
Ông bèn nói: "Cũng được thôi
Tại sao phụ nữ ta thời bỏ qua
Đàn bà tương tự như ta
Khéo tay, hay việc thật là thuận duyên

Hãy mời tham dự ngay liền
Việc làng hoàn tất càng thêm dễ dàng!"
Thợ thuyền quay lại nhà nàng
Trước tiên xin chiếc xà ngang mang về
Rồi mời Thiện Pháp cùng đi
Tiếp tay đóng góp còn chi ngại gì
Cùng nhau xây dựng việc chung
Công trình hoàn tất vô cùng vẻ vang.
Nữ nhân còn lại ba nàng
Cùng xin tham dự ngang hàng đàn ông,
Một nàng vườn rộng mênh mông
Trái cây, hoa lá đầy trong khu vườn
Ở ngay kế cận quán hàng
Nàng bèn ngỏ ý biểu làng. Tốt thay!
Một nàng ao phủ sen đầy
Cũng lên tiếng biểu tiếp tay mọi người,
Chỉ riêng nàng thứ tư thôi
Thiện Sinh, trẻ nhất, suốt đời thanh thoi
Được nuông chiều đã lâu rồi
Thiện Sinh không chịu giúp nơi xóm làng.

*

Một đêm đầy ánh trăng vàng
Thiện Nhân triệu tập dân làng nơi đây
Quán bên đường vừa dựng xây
Chàng lên tiếng giảng điều hay, điều lành:
"Hãy chăm nom cha mẹ mình,
Trọng người lớn tuổi, lão thành, già nua,
Nói lời chân thật, hiền từ
Tránh lời thô ác phao vu hại người,
Tham lam, keo kiệt ngưng thôi,
Đẹp con phần nọ, thanh thoi tâm hồn!"
Lời chàng vang vọng làng thôn
Giúp bà con trở về nguồn hiền lương.
Thiện Nhân tới lúc mệnh chung
Sinh làm Đế Thích thiên cung sáng lòa
Cõi trời thứ ba mươi ba
Vua trời ngôi báu thật là vẻ vang,
Và rồi các bạn của chàng
Cũng sinh lên đó thênh thang cõi trời.

(phỏng dịch theo bản văn xuôi
THE HEAVEN OF 33, Ch.1: Cooperation
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)

-ooOoo-

*** 6 ***

CÔI TRỜI 33

Chương 2: TỪ BI

Nơi đây phong cảnh tuyệt vời
Có ông Đế Thích muôn người ngợi ca
Cõi trời thứ ba mươi ba,
Có thêm thần A Tu La lâu rồi
Thần này mặt mũi khó coi
Cho nên Đế Thích nhìn thời chẳng ung,
Một ngày ông mở tiệc mừng
Mời thần xấu xí dự cùng với ông
Chúc cho họ uống rượu nồng
Say sưa đến nỗi quay cuồng mê đi
Ông lừa họ xuống vực kia
Dưới chân ngọn núi Tu Di xa vời
Nơi đây là một tầng trời
Rộng bằng cõi thứ ba mươi ba này
Nhưng mà dưới thấp lắm thay
A Tu La có sẵn đây lâu đài.
Ông Đế Thích là vua trời
Kiếp xưa hiểu đạo, dạy đời điều hay
Những điều tốt đẹp giờ đây
Sao ông lại bỗng quên ngay mất rồi?
Ông Đế Thích là vua trời
Từ trong tiền kiếp, từ đời xa xưa
Là Thiện Nhân có tâm từ
Từng theo giáo pháp, từng ưa đạo màu
Giúp người làm tốt đã lâu
Phút này sao chợt quay đầu bến mê
Tạo ra nghiệp xấu gồm ghê:
"A Tu La bị đẩy về vực sâu!"

*

A Tu La tỉnh rượu mau
Các thần xấu xí bắt đầu nổi sân
Bị lừa, họ tức vô ngần
Cùng nhau nổi dậy leo dân lên cao
Núi Tu Di gió rì rào
Đưa thần bắt mẫn thét gào tiến lên
Tấn công Đế Thích liên miên
Vua trời thua trận ưu phiền biết bao
Rút lui khỏi chốn trời cao
Dùng xe vĩ đại phóng vào biển khơi
Lượn trên sóng gió toại bời
Qua vùng đồi núi, lướt nơi cánh rừng
Ngọn cây xoài rộng chập chùng
Chim muông làm tổ nhiều tầng đã lâu,
Xe vua trời phóng qua mau
Sức như vũ bão trên đầu cây cao
Ngọn cây gãy đổ ào ào
Tổ chim rơi rụng, chim nào thoát đây?
Chim già khiếp sợ tung bay
Chim non bị chết đọa đày xác thân
Kêu rên thảm thiết vô ngần
Vua trời nghe được hỏi thần đánh xe:
"Tiếng đâu vang vọng nào nề?"
Thần này thuật lại những gì xảy ra
Vua trời nghe chột xót xa:
"Chim non gãy chết thật là bi thương!
Sinh linh kiếp sống vô thường
Mạng mình cũng vậy vẫn vương làm gì!"
Tâm ông nổ đóa từ bi
Lệnh cho thần đánh xe kia trở về:
"Hãy quay xe lại mau đi
Gây chi chết chóc, thảm thê, đọa đày
Hãy quay về cõi trời ngay
A Tu La hại mạng này chẳng sao
Thân ta không đáng tiếc nào
Chủ quyền thiên giới ham đấu tranh giành
Hãy quay xe! Chớ sát sinh!
Chim non chết chóc tội tình! Chao ơi!"

Chiến xa quay ngược trở lui
Âm âm về lại cõi trời băm ba
Nơi đây các A Tu La
Đột nhiên thấy vậy thế là hoảng kinh
Tưởng vua trời có viện binh
Chen nhau bỏ chạy mong mình thoát thân
Không quay đầu lại một lần
Xuống tầng trời thấp trốn luôn dưới này
Trong lâu đài sẵn dựng xây
A Tu La vốn họp bầy xưa nay.

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
THE HEAVEN OF 33, Ch.2: Compassion
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

-ooOoo-

* 7 *

CÔI TRỜI 33

Chương 3: PHƯỚC BÁU

Vua trời Đế Thích mừng thay
Bất ngờ thắng trận, giờ này trở lui
Về lâu đài cũ lòng vui
Lâu đài sẵn tại tầng trời băm ba.
Cạnh bên là một dinh cơ
Một khu vườn đẹp, một hồ ao xanh
Đây là quả báu tốt lành
Của ba người nữ tái sinh kiếp này
Họ gieo nghiệp thiện trước đây
Vừa nhiều nhiệt huyết, lại đầy từ tâm
Họ là ba vị nữ nhân
Cùng Thiện Nhân sống quây quần kiếp xưa
Xà nhà, vườn tược, ao hồ
Đã thành tâm cúng dường cho xóm làng
Gieo nhân tốt, giờ về vang
Cõi trời cao đó các nàng tái sanh
Chỉ riêng có nàng Thiện Sinh

Nữ nhân trẻ, thiếu lòng thành kiếp xưa
Gieo nhân thiện nàg chẳng ưa
Nay thành chim hạc nương nhờ rừng hoang.

*

Vua trời Đế Thích rảnh rang
Một hôm chợt nhớ tới nàg Thiện Sinh
Đi tìm nàg chốn rừng xanh
Đưa nàg lên tận thiên đình dạo chơi
Cho nàg thấy tại cõi trời
Vườn, ao, dinh thự tuyệt vời dễ thương
Quả lành của kẻ cúng dường
Kiếp xưa nghiệp thiện vẫn thường gieo nhân
Giờ đây sung sướng vô ngần
Trăm đường hạnh phúc, muôn phần sướng vui.
Ông khuyên nàg hạc đôi lời:
"Kiếp xưa nàg chẳng sống đời tu tâm
Nay làm chim hạc sơn lâm
Rừng sâu, núi thẳm muôn phần bi thương
Ta khuyên nàg hãy tìm đường
Tuân theo giới luật, tìm nương đạo vàng!"
Ông truyền "ngũ giới" cho nàg,
Riêng phần nàg hạc mở mang cõi lòng
Quyết tâm giữ giới cho tròn
Rồi nàg từ biệt về trong khu rừng.

*

Vua trời Đế Thích tuy mừng
Một ngày ông muốn thử lòng Thiện Sinh
Xem nàg hạc có sửa mình
Cho nên ông hiện thành hình mồi ngon
Biến thành một chú cá con
Cá nằm phơi bụng ở luôn trước nàg,
Thế là nàg hạc vội vàng
Mở dài quắp cá sẵn sàng ăn thối
Tuởng rằng cá đã chết rồi
Nào ngờ cá lại quẫy đuôi rùng mình
Cá còn sống! Đừng sát sinh!
Năm điều giới cấm nhớ rành chẳng quên
Hạc bèn thả cá ra liền
Xuống dòng suối mát rừng bên an lành.

Cá kia hiện lại nguyên hình
Thành ông Đê Thích nhiệt tình ngợi ca:
"Đáng khen nàng hạc của ta
Giờ đây giữ giới thật là lành thay!"
Trong lòng hoan hỉ tràn đầy
Ông từ biệt trở về ngay cõi trời.
Sau này nàng hạc qua đời
Giữ gìn "ngũ giới" nàng thời tái sinh
Được làm người, lại đẹp xinh
Làm cô con gái gia đình nông thôn
Chuyên làm đồ gốm bán buôn
Nơi miền bắc Ấn hưởng muôn phúc lành.
Một ngày tại chôn thiên đình
Chợt đâu nhớ đến Thiên Sinh thuở nào
Vua trời tìm hiểu vui sao
Thấy nàng đã tái sinh vào nhà kia
Làm đồ gốm chẳng khá gì
Ông bèn kiếm cách vội đi giúp liền
Biến thành ông lão lành hiền
Chở xe dưa chuột từ miền khác sang
Đây là dưa quý bằng vàng
Ông già đậu ở giữa làng la lên:
"Dưa bằng vàng quý vô biên
Bà con hãy đến lấy liền ngại chi!"
Người ta đến lấy dưa kia
Thời ông lại nói: "Dưa thì biếu không
Cho người nào biết tu thân
Biết theo ngũ giới thành tâm hàng ngày!"
Mọi người giới cấm chẳng hay
Lời vàng, nghiệp thiện lâu nay biết gì
Tưởng ông lẫn thần kê chi
Cho nên lối xóm bỏ đi! Chê cười!
Họ cho là chuyện lạ đời.
Thiên Sinh trái lại nàng thời nghĩ ngay
Rằng xe dưa chuột vàng này
Là quà mang đến nơi đây cho nàng,
Tìm ông già tại xe hàng
Nàng xin dưa chuột bằng vàng quý thay.
Ông già nghiêm nghị hỏi ngay:

"Thế cô ngũ giới có hay giữ gìn?"
Nàng bèn lễ phép thưa liền:
"Suốt đời ngũ giới con quên được nào!"
Ông già hoan hỉ biết bao:
"Riêng cô xứng đáng được trao đưa vàng"
Đề xe lại trước nhà nàng
Ông già từ biệt. Cả làng ngạc nhiên.
Lành thay cô gái tâm hiền
Đem vàng san sẻ, chẳng quên người nghèo
Bao nhiêu thiện nghiệp mãi gieo
Năm điều giới cấm giữ theo trọn đời.

*

Sau này kết quả tuyệt vời
Mạng chung lên lại cõi trời thẳng hoa
Tái sinh thành gái mặn mà
Làm con của chúa thân A Tu La
Thần này mặt mũi phô ra
Thường là xấu xí, ai ngờ riêng con
Đẹp như một bóng trăng tròn
Xinh tươi nhan sắc lại còn đáng yêu
Khi khôn lớn được cha chiều
Cho cô tự chọn chồng theo ý mình.
Một ngày đại hội linh đình
A Tu La các thần quanh cõi trời
Được mời tụ họp một nơi
Kén chồng cô chọn một người trong đây,
Khi hay rõ được chuyện này
Vua trời Đế Thích hiện ngay dự phần
Cũng thành ra một vị thần
A Tu La đó xa gần ai hay.
Cô nàng trang sức đẹp thay
Hương lành đưa gót tới đây kén chồng
Nhìn vua trời, nhận ra ông
Nhạc tình rộn rã, tiếng lòng chơi vơi
Chọn ngay Đế Thích vua trời
Cùng nàng gá nghĩa, hai người đẹp duyên.
Đưa nàng về chốn chư thiên
Vua trời âu yếm luôn bên cạnh nàng

Trao nàng địa vị nữ vương
Sống chung hạnh phúc, tình thương dạt dào.

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
THE HEAVEN OF 33, Ch.3: Merit
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

-ooOoo-

*** 8 ***

CÔNG MÚA

Ngày xưa loài vật bốn chân
Bầu chàng sư tử dữ dằn làm vua,
Ngoài trùng dương khắp bến bờ
Cá thần được chọn coi như đứng đầu,
Riêng loài chim lại đua nhau
Thường ưa sắc đẹp từ lâu lắm rồi
Ham phô hình dáng bên ngoài
Ngôi vua bèn chọn ngông trời Kim Nga.
Kim Nga nhan sắc mặn mà
Có con gái cũng thật là đẹp xinh
Khi cô còn tuổi xuân xanh
Vua yêu, vua quý nên dành đặc ân
Được quyền ước nguyện một lần
Ước chi vua hứa sẽ làm theo ngay,
Cô bèn ước chồng sau này
Do cô tự chọn một ngày tương lai.

*

Tháng năm lần lượt trôi hoài
Cô nàng nay đã tới thời lớn khôn
Để cho công chúa kén chồng
Vua Kim Nga triệu tập trong một ngày
Muôn loài chim ở quanh đây
Kéo về núi Tuyết vui vầy thật đông
Trên cao nguyên rộng mênh mông
Bao chim tụ họp chờ mong duyên lành
Ước sao được lọt mắt xanh
Của nàng công chúa nổi danh khắp trời.

Vua Kim Nga bèn ngỏ lời
Đề con tự chọn bạn đời nơi đây
Ngõng trời công chúa vui thay
Nhìn quanh khắp lượt lòng đầy hân hoan,
Chợt nàng để ý tới chàng
Chim công cổ đẹp rờ ràng ánh châu
Lông đuôi sặc sỡ nhiều màu
Dung nhan phô sắc ai đâu sánh cùng
Nàng lên tiếng chọn bạn lòng:
"Chàng con ưng lựa làm chồng là công!"
Vua Kim Nga rất tán đồng
Các loài chim khác đều cùng vây quanh
Chúc mừng chú rể linh đình:
"Giữa bao nhiêu kẻ hùng anh buổi này
Bạn thời được chọn, vui thay!
Chúng tôi mừng bạn gặp may trong đời!"
Chim công nghe sướng mê toi
Vươn đầu tự mãn, thốt lời kiêu căng:
"Các anh đâu có hay rằng
Khắp bầu trời rộng ai bằng được ta!"
Nói xong công xoè đuôi ra
Như hình cái quạt, thật là mê ly
Khoe lông màu sắc lạ kỳ
Quay vòng nhảy múa còn chi đẹp bằng
Lòng tự phụ, vẻ huênh hoang
Công vươn cao cổ khoe khoang thân mình
Và do đó đã vô tình
Hở ra chỗ kín, hở hênh thân người
Phô ra lồ lộ giữa trời
Thật là xấu hổ, tức cười biết bao.
Vây quanh chim chóc lao xao
Cười vì công múa điệu sao tục tằn.

*

Vua Kim Nga chợt nghĩ thầm:
"Con mình lầm chọn chàng đàn thế kia
Không còn biết xấu hổ chi
Thiếu phần khiêm tốn, thiếu bề đoan trang
Xứng đâu làm rể cung vàng
Xứng đâu duyên sánh với nàng con ta!"

Vua lên tiếng, giọng vang xa:
"Chim công ngưng múa để mà nghe đây,
Bộ lông người rực rỡ thay
Đuôi xoè cánh quạt múa may tuyệt vời
Cổ như ngọc bích sáng ngời
Về thời duyên dáng, giọng thời du dương
Bề ngoài đẹp để phô trương
Bề trong chất chứa trăm đường nhóp nhơ
Không thanh lịch, chẳng nét na
Rất chi ngu xuẩn, thật là cuồng điên
So ra chẳng xứng kẻ bên
Con ta té nhị, lạnh hiền, thơ ngây!"
Mộng vàng trôi cuối chân mây
Chim công gục mỏ xa bay ngậm ngùi.
Về sau công chúa ngỗng trời
Được vua cha gả trong nơi cung vàng
Một chàng chim có họ hàng
Xứng đôi, vừa lứa về vang duyên lành.

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
THE DANCING PEACOCK
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

-ooOoo-

*** 9 ***

VUA CHIM CÚT VÀ CHÀNG THỢ SĂN

Một bầy chim cút thuở xưa
Đứng đầu có một vị vua trị vì
Vua chim cút rất có uy
Muôn chim kính trọng, nể vì, mến thương.
Thợ săn kia ở ven rừng
Là người tài giỏi tiếng lừng khắp nơi
Giả chim kêu thật tuyệt vời
Cái tài bắt chước ít người sánh ngang,
Giả chim cút chàng kêu vang
Nhu chim kêu cứu khi vương bầy người
Nhiều chim bị dụ tới nơi
Chàng giăng bẫy chụp, chim thời kệt ngay

Thế là lâm nạn cả bầy
Bị chàng nhốt giỏ đọa đầy xác thân
Chàng đem ra chợ ở gần
Bán chim, kiếm sống, bao lần thành công.
Một ngày vừa rạng vàng hồng
Vua chim thám hiểm bay trong khu rừng
Vua nhìn quanh quất xem chùng
Chăm lo sinh mạng cho từng chú chim
Khôn ngoan vua nhận ra liền
Thợ săn giả tiếng chim quen gọi bầy
Dụ chim cút lọt bầy này
Vua lo tìm kế hoạch hay cứu bầy.
Vua bèn cho triệu tập ngay
Bao nhiêu chim cút quanh đây tụ về
Trong vương quốc, khắp sơn khê
Mời thêm chim cút vùng quê xa vời
Muôn chim tụ họp một nơi
Để nghe cách thức chống người thợ săn.
Vua chim cút đứng đầu đàn
Chào mừng đồng loại nghiêm trang thốt lời:
"Chúng ta chim cút cùng loài
Lâu nay lâm nạn bị ai khôn cùng
Nên góp sức, phải chung lưng
Phá tan mưu kế gian hùng thợ săn!"
Chim đầu đàn đề nghị rằng:
"Hãy theo kế hoạch kết đoàn của tôi
Chẳng may bị chụp lưới rồi
Mỗi chim một lỗ ta chui đầu vào
Cùng nhau vuron cổ lên cao
Rồi cùng cất cánh bay vào vuron bên
Lưới giăng bị nhắc bổng lên
Ta cùng đội lưới quăng liền bụi gai
Bay xuống dưới, trốn ra ngoài
Thế là ta thoát khỏi tai họa này,
Thợ săn gỡ lưới loay hoay
Chúng ta thông thả tung bay cuối trời!"
Khi vua chim cút dứt lời
Thấy là phương cách tuyệt vời khôn ngoan
Muôn chim đồng ý cả đoàn

Tin rằng sẽ được an toàn dài lâu.

*

Thợ săn vào sáng hôm sau
Vẫn quen giả tiếng chim đầu khác gì
Tưởng rằng cũng giống mọi khi
Dụ chim vào bẫy khó bề thoát thân
 Nào ngờ chuyện lạ vô ngần
Chim cùng vượn cổ bắt thần tung bay
 Đội theo cả lưới giăng này
 Bụi gai gần đó quăng ngay lên rồi
 Thế là mưu kế đi đời
Chẳng chim nào kệt lưới người gian manh
 Thợ săn bận rộn quân quanh
 Sáng chiều gỡ lưới, bực mình biết bao
 Ngày trôi mất ! Sức tiêu hao!
Khó giăng thêm mẻ lưới nào bẫy chim.
 Rồi liên tiếp mấy hôm liền
Bầy chim thắng lợi liên miên cách này
 Thợ săn cứ mãi loay hoay
 Bạn lo gỡ lưới cả ngày toi công
 Trở về nhà với tay không
Vợ chàng giận giữ la chồng một phen:
 "Không có chim! Chẳng có tiền!
Mất công cả buổi chẳng nên chuyện gì
 Hay là mê kẻ nào kia
Thay lòng đổi dạ bỏ bê vợ nhà?"
 Vợ cần nhân, vợ hét la.
Phân trần chàng vội kể ra sự tình:
 "Ta nào thiếu sự trung thành
Hôm nay xui quá nên đành về không
 Bầy chim đoàn kết vô cùng
Chui đầu mắt lưới đồng lòng nâng lên
 Thả vào gai nhọn kê bên
Thế là ta thất bại liền buổi nay!"
 Thợ săn chợt nảy ý hay
Vuốt ve: "Thôi cũng còn may đấy bà
 Nhờ bà ta chợt nghĩ ra
Bà hay gây gỗ cùng ta nhiều rồi,
 Bọn chim kia cũng thế thôi

Một ngày nào đó chúng thời gây nhau
Chẳng còn hòa hợp nữa đâu
Bây giờ ta sẽ tóm mau cả bầy
Chim chui bầy! Tiền vào tay!
Bà thời nở nụ cười ngay đấy mà
Bà nên kiên nhẫn nghe ta
Vợ chồng hạnh phúc, cửa nhà êm vui!"

*

Quả nhiên thật đúng như lời
Một ngày chuyện xảy ra rồi chẳng lâu
Bầy chim chen chúc cùng nhau
Nàng chim vô ý đập đầu chàng kia
Dù nàng xin lỗi tức thì
Chàng kia vẫn giận không hề bỏ qua
Chàng bèn lên tiếng hét la
Thế là cãi cọ xảy ra mất rồi
Chàng to tiếng, nàng nặng lời
Vua chim can gián cũng đời nào xong
Nghĩ thầm: "Nguy hiểm vô cùng
Chim không hoà thuận, việc không tốt lành
Cùng bầy mà cứ đua tranh
Đến khi nâng lưới cũng ganh nhau hoài
Thế là sẽ gặp nguy tai
An toàn đâu nữa! Tàn đời còn chi!"
Vua chim ra lệnh bay đi
Bầy chim đa số tức thì theo ngay,
Những chim khác còn tại đây
Mãi mê cãi lộn càng ngày càng hăng
Thình lình có lưới bủa giăng
Thợ săn trở lại vừa quăng lưới này
Hai chim vẫn cãi hăng say:
"Ta không nâng lưới! Ta đây chẳng cần!
Kệ mi ta chẳng dự phần!"
Bầy chim còn lại nổi sân tức thì:
"Chúng ta nào có ngu chi
Ra công nâng lưới cho mi chê cười!"
Cả bầy tranh chấp toi bời
Bùng ra như đám cháy nơi rừng già.
Thợ săn lợi dụng thời cơ

Tóm đây một mẻ chẳng tha mạng nào
Giỏ kia bèn nhốt kỹ vào
Dem về đưa vợ nấu xào món ăn
Vợ liền vui vẻ vô ngần
Mời thêm lối xóm xa gần tham gia
Tiếng cười vang khắp cửa nhà.
Thương bày chim cú thật là đại ngu!

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
THE QUAIL KING AND THE HUNTER
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

-ooOoo-

*** 10 ***

CON CÁ MAY MẮN

Nhà vua nọ thời xa xưa
Có quan cố vấn rất ư nhiều tài
Ông quan thông thái hơn người
Tiếng loài vật nói ông thời hiểu ngay
Chuyện trò với chúng hàng ngày
Bằng ngôn ngữ của loài này, loài kia.
Một hôm rảnh rỗi ông đi
Cùng đoàn hầu cận theo kê một bên,
Dọc bờ sông nước dâng lên
Mấy người đánh cá neo thuyền vung tay
Tung ra lưới khắp sông này
Hòng mong bắt cá vào đây kiếm tiền.
Nhìn xuống sông ông thấy liền
Một nàng cá đẹp như tiên dẫn đầu
Thân hình lóng lánh tươi màu
Cầu vòng phô sắc cũng đâu sánh bằng
Theo sau đuôi là một chàng
Thân to, cũng đẹp rõ ràng kém chi
Chàng ta mãi miết bơi đi
Hầu như không để ý gì chung quanh
Chỉ nhìn theo dáng xinh xinh
Đôi theo nàng, mắt si tình đại ngây

Khi gần tới lưới giăng đây
Tinh khôn nàng cá đã hay biết rồi
Nàng bèn lạnh lẽo lánh người
Bơi quanh lưới cá tức thời tránh ngay
Chỉ riêng chàng cá, buồn thay,
Đang mê tâm khảm, đang say cõi lòng
Cho nên mù quáng vô cùng
Lưới kia chui thẳng vào trong, tàn đời!
Thế là chàng bị bắt thôi
Vui mừng ngư phủ được mồi kéo lên
Ném chàng cá lớn qua bên
Vót cây cho nhọn chờ xiên cá này
Lửa nhóm lên, khói quyện bay
Cá mà nướng lửa xưa nay tuyệt trần!

*

Bờ sông chàng cá phơi thân
Vẫy vùng rên xiết vô ngần thương đau
Cá than thở một hồi lâu
Quan nghe hiểu cá, gật đầu cảm thông
Ông quay lại đám tùy tùng
Vội vàng thuật lại nỗi lòng cá kia.
Ông trầm nghĩ: "Cá u mê
Không hề sợ chết, không hề sợ xiên
Chỉ lo nàng cá buồn phiền"
Nghĩ chàng phản bội có thêm cuộc tình"
Cá luôn miệng nói một mình:
"Đời tôi ao ước ở quanh bên nàng
Thân tôi đây tôi chẳng màng
Vì nàng tôi sẽ sẵn sàng xả thân
Lo cho nàng là tối cần
Nàng đâu? Tôi muốn luôn gần nàng thôi!"
Ông quan buông tiếng thở dài
Khi nghe cá thốt những lời bi thương
Quan trầm nhủ: "Cá điên cuồng
Thân giờ bị đất vì vương dục tình
Nhưng tâm thời vẫn quần quanh
Cái vòng luyến ái thoát nhanh được nào
Rồi đây chết sẽ ra sao
Con đường địa ngục đọa vào tránh đâu

Thôi ta nên giúp cá mau
Kiếp sau khỏi phải đờn đau đọa đày!"
Ông quan rất tốt bụng này
Ghé người đánh cá tại đây ngỏ lời:
"Bác chài trên bến sông ơi
Thần dân chung thủy lâu đời của vua!
Từ lâu lắm, từ xa xưa
Ta chưa hề được bác đưa tặng quà
Hôm nay hãy biếu cho ta
Một con cá để gọi là xã giao!"
Trưởng đoàn đánh cá thưa mau:
"Xin vâng! Nào chúng tôi đâu tiếc gì
Xin ngài cứ lấy cá đi
Cá nào ngài thích tôi thì kính dâng!"
Ông quan: "Vậy tốt vô ngần
Cá kia to xác nằm gần sông xanh
Trông ra có vẻ ngon lành!"
Trưởng đoàn: "Ngài muốn xin dành ngài ngay!"
Ông quan cầm cá lên tay
Cá còn rên rỉ giọng đầy bi thương.
Quan bèn nói với cá rằng:
"Người sao dục lạc vấn vương cả đời
Nếu ta không thấy được người
Hôm nay người sẽ tàn đời còn chi
Con đường mù quáng ham mê
Mãi đưa người tới nẻo nê khổ đau
Cá ngu ơi, thoát ra mau
Từ nay chớ có chui đầu bẫy xưa
Đừng nên tham đắm say sưa
Cội nguồn tình ái luôn thừa sầu bi!"
Lời vàng thức tỉnh lương tri
Bến bờ giác ngộ tràn trề hương thơm
Cá nhìn quan nói cảm ơn
Ơn lời chỉ giáo khôn ngoan vô cùng.
Quan bèn thả cá xuôi dòng
Quay lên cùng đám tùy tùng ra đi.

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
THE FORTUNATE FISH
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

* 11 *

CHIM CÚT NHỎ KHÔNG BIẾT BAY

Ngày xưa có chú chim non
Đôi chân, đôi cánh hãy còn nhỏ xinh
Nằm trên tổ giữa rừng xanh
Chim cun cút nhỏ chỉ quanh nơi này
Không biết đi, chẳng biết bay
Mẹ cha vất vả suốt ngày kiếm ăn
Lo cho cút khá nhọc nhằn
Thương con cha mẹ xả thân kiếm mồi.

*

Địa phương này từ lâu rồi
Mỗi năm nạn cháy rừng thời xảy ra,
Năm nay lửa cũng chẳng tha
Một hôm khói bốc nhạt nhòa rừng cây
Lửa hồng bộc phát đầu đây
Chim muông rời tổ vội bay rộn ràng
Gió lên, khói bốc, lửa lan
Tổ chim cút nhỏ lửa càng gần thêm
Mẹ cha nán lại cùng chim
Biết rằng con nhỏ khó yên được nào.
Lửa rừng càng lúc càng cao
Cây cành gãy đổ ào ào chung quanh
Mẹ cha chim cút hoảng kinh
Biết rằng khó cứu con mình thoát nguy
Nên đành cắt cánh bay đi
Để con lại tổ! Chia ly nào lòng!
Giữa vùng khói lửa mịt mù
Chim muông thoát hiểm vô cùng khó khăn.

*

Chim non kẹt lại nghĩ thầm:
"Để gì có thể thoát thân chốn này
Mẹ cha ta từ lâu nay
Yêu ta, săn sóc hàng ngày cho ta
Chu toàn, tươm tất, thiết tha
Đến khi lửa cháy lan ra bốn bề

Mẹ cha liều mạng ngại chi
Vẫn còn nán lại đến khi cuối cùng
Cứu ta biết chẳng thành công
Mới đành bay thoát khỏi vòng nguy tai
Tâm tử cha mẹ rạng ngời
Ta xin ghi khắc bao đời khó quên
Cầu cho cha mẹ bình yên!"
Thế rồi chim cú nghĩ thêm phận mình:
"Giờ ta bất lực thật tình
Chân không đi được, lét quanh tổ này
Cánh không bay thoát khỏi đây
Nhưng đầu óc vẫn tràn đầy suy tư!"
Vói tâm sáng, với lòng từ
Hạnh Chân Thật nọ bỗng như nở bùng
Tạo ra sức mạnh vô cùng
Chim non thành kính tập trung muôn lời
Niệm thêm công đức tuyệt vời
Của bao chư Phật từ thời xưa kia,
Thật là uy lực diệu kỳ
Tự nhiên ngọn lửa vô tri chợt ngừng
Không còn tàn phá khu rừng
Tắt như những đuốc xuống vùng hồ ao,
Muôn chim còn lại mừng sao
Cùng chim cú nhỏ thoát bao hiểm nghèo.
Triệu năm sau đó tiếp theo
Khu rừng này vẫn hưởng nhiều bình an.

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
THE BABY QUAIL WHO COULD NOT FLY AWAY
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

-ooOoo-

*** 12 ***

CHIM KHÔN, CHIM DẠI

Ngày xưa có một cái cây
Vươn lên to lớn ở ngay giữa rừng
Bao nhiêu chim chóc trong vùng

Rủ nhau kéo đến sống chung hợp đoàn
Một chim tốt bụng khôn ngoan
Được bầu ra đứng đầu đàn nơi đây.
Chim đầu đàn chợt một ngày
Bay quanh trông thấy trên cây của mình
Hai cành gió thổi dập dình
Vỏ khô cọ xát tạo thành bụi dơ
Bụi rơi xuống dưới lá khô
Và rồi chút khói bất ngờ bốc lên
Chim suy nghĩ đoán ra liền:
"Thế nào lửa cũng cháy trên cây này
Khu rừng sẽ bị cháy lây
Gây ra thảm họa, cả bầy khó yên!"
Chim đầu đàn bèn nhắn tin
Cho mời tất cả các chim họp bàn
Mở lời: "Hỡi các bạn thân
Cây ta đang sống nguy nan hiểm nghèo
Tương lai lửa sẽ cháy thiêu
Tràn lan lửa sẽ hủy tiêu khu rừng
Ở đây nguy hiểm vô cùng
Ta nên xa lánh khỏi vùng này ngay
Kẻo mà bỏ xác tại đây!"
Lời khuyên hợp lý lại đây tình thương.
Nhiều chim khôn vội tìm đường
Rời vùng nguy hiểm, tìm phương an lành
Bay qua rừng khác cho nhanh.
Nhiều chim tự nhận khôn lanh hơn người
Không chịu nghe, chẳng muốn rời
Nghĩ mình can đảm, mở lời cười chê:
"Đầu đàn mà lại nhát ghê
Khói vương chút ít có nề hà chi
Cớ sao ta phải ra đi
Nơi đây tổ ấm còn gì hơn đâu!"

*

Buồn thay chỉ được ít lâu
Những lời tiên đoán xảy mau ra rồi
Một ngày vào buổi xấu trời
Cành cây cọ xát lửa thời phát ra
Thành tia nho nhỏ văng xa

Rơi ngay xuống lá khô và cháy lên
Lửa lan ra khắp bốn bên
Ngày càng mãnh liệt càng thêm hãi hùng
Cái cây to lớn nhất rừng
Giờ đây lửa bắt lên từng lá cao
Các chim còn đó xôn xao
Khu rừng biển lửa ào ào khắp nơi
Tổ chim ngập khói toi bời
Khiến chim nghẹt thở, mất thời mù luôn
Nhiều chim không thể thoát thân
Lửa rừng thiêu cháy vô ngần thương đau.
Kẻ không có trí trước sau
Không nghe lời phải thoát đâu tử thần.

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
WISE BIRDS AND FOOLISH BIRDS
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

-ooOoo-

*** 13 ***

CÂY BÀNG MỘC LÊN

Ngày xưa có một cây bàng
Thân to vươn giữa thênh thang núi rừng
Bên sườn núi tuyết chập chùng
Nơi ba con vật ở cùng với nhau
Sống chung thân thiết từ lâu
Một là chim trĩ đậu đầu ngọn cây,
Hai là khí thích đu dây,
Ba là voi nọ da dây, to thân
Cả ba con vật quây quần
Thông minh tài trí cũng gần tương đương
Dù quen biết, dù yêu thương
Vẫn luôn tranh cãi chẳng nhường nhịn chi
Hiếm khi đồng ý chuyện gì
Luôn cho mình phải rồi chê ý người.
Thời gian hoài phí dần trôi
Sợ rằng tình bạn tới thời rã tan

Ba con vật cùng họp bàn
May thay đồng ý dễ dàng buổi nay:
"Kẻ nào có ý kiến hay
Đó là kẻ sống dạn dày bản thân
Tuổi nhiều kinh nghiệm vô ngần
Tất nhiên nhận xét có phần cao xa!"
Ngờ đâu rắc rối xảy ra
Ngày sinh, tuổi tác, cả ba quên rồi
Không còn nhớ vì lâu đời
So ra chẳng biết ai thời cao niên.

*

Một hôm nắng đẹp khắp miền
Nhìn cây bàng lớn êm đêm gió bay
Nảy ra sáng kiến tuyệt hay
Thế là chim trĩ hỏi ngay bạn vàng:
"Này voi có nhớ rõ ràng
Lần đầu bạn thấy cây bàng ra sao
Cây to lớn như thế nào?"
Mơ màng voi đáp: "Ở vào thời xưa
Khi tôi nhỏ thường chơi đùa
Cây bàng chỉ thấp ngang vừa bụng tôi!"
Chim quay qua khi thốt lời:
"Vậy còn bạn khi thì thời đó đâu?"
Tay vuốt mặt, tay gãi đầu
Khi nhẩn nhó nói: "Từ lâu lắm rồi
Khi tôi nhỏ tới đây ngồi
Chỉ cần vươn cổ đụng chồi ngọn cây
Cây bàng còn thấp lắm thay
Tôi ăn chồi đó hàng ngày khó chi!"
Voi và trĩ hỏi: "Vậy thì
Bạn chim trĩ có nhớ gì hay chẳng?"
Đáp lời chim trĩ nói rằng:
"Khi tôi còn nhỏ phải băng núi đồi
Qua nơi xa lắc kiếm mồi
Cây bàng rừng lạ lâu đời sum sê
Trái nhiều chín mọng ngon ghê
Tôi ăn trái đó rồi về lại đây
Hôm sau đứng tại chỗ này
Tôi đi tiêu chảy ra ngay hột bàng

Hột bàng mọc với thời gian
Thành cây to lớn vươn ngang giữa rừng!"

*

Voi và khỉ vội chúc mừng:
"Tuổi đời bạn đã thuộc từng lớp trên
Bạn chim là vị cao niên
Chúng tôi kính trọng và nên nghe lời
Bạn khôn ngoan, bạn thạo đời
Chắc rằng kinh nghiệm hơn người khác thôi
Bạn nên hướng dẫn chúng tôi
Tránh đường sai sót, tránh nơi lỗi lầm
Vì hòa khí, vì tình thân
Bạn nên đứng đắn và luôn chân thành!"
Chim hoan hỉ: "Thật tốt lành!
Cám ơn hai bạn đã dành cho tôi
Những lời kính trọng tuyệt vời
Tôi xin hứa sẽ suốt đời chẳng quên
Sống theo sự tín nhiệm trên
Việc mong hoàn tất, tình thêm chan hòa!"

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
THE BIRTH OF A BANYAN TREE
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

-ooOoo-

*** 14 ***

CÒ VÀ CUA

Một trong nhiều kiếp trước đây
Có ông thần ở trên cây cao vời
Cây to, mọc đã lâu đời
Giữa hai đầm nước ngay nơi ven rừng
Một đầm nhỏ, nước lưng chừng
Chàng cua và lũ cá chung hạp bầu,
Đầm kia rộng rãi đẹp thay
Lá sen phủ kín, nước đầy, xanh tươi.
Một năm hạn hán khắp nơi
Nước trong đầm nhỏ bốc hơi cạn dần

Nhưng bên đầm lớn ở gần
Nước nhờ sen phủ mùi phân còn nguyên.
Cò kia đi dạo phía trên
Thấy bầy cá nhỏ cò liền dừng chân
Trong lòng tính toán phân vân
Nghĩ mưu lừa cá, bắt dần lên ăn.
Cò bèn tỏ vẻ quan tâm
Nói cùng bầy cá: "Nước đầm mau vơi
Các em rồi chết khô thôi
Khổ thân! Tội nghiệp! Mau rời khỏi đây!"
Cá nghe hoảng hốt cả bầy
Xin cò tìm cách ra tay cứu mình.
Cò bèn lên giọng nghĩa tình:
"Đầm sen là chỗ an bình trú chân
Di cư qua đây cũng gần
Mỏ dãi anh giúp quắp dần từng em!"
Cua nghe vội vã la lên:
"Coi chừng kéo mắc bẫy tên cò này
Thật là chuyện lạ xưa nay
Giống cò nào có thương bầy chúng ta
Đói lòng nó đến thôi mà!"
Cò bèn trở giọng ba hoa nhân từ:
"Các em muốn rõ thực hư
Cử ngay đại diện anh đưa đi liền
Qua chơi cho biết đầm sen
Bơi xong thỏa thích anh đem trở về
Anh đây tử tế khỏi chê
Giúp người hoạn nạn có nề hà chi,
Các em chớ có hồ nghi
Hãy mau thoát chốn hiểm nguy kịp thời!"
Cá nghe, bàn tán chọn người
Cá già được cử đi chơi thăm dò.
Cá già về, ca tụng cò:
"Anh chàng thật tốt! Chớ lo ngại gì!
Đầm sen rộng rãi đẹp ghê
Bồng lai, tiên cảnh khó bề sánh ngang!"
Thế là bầy cá vội vàng
Tranh nhau xin được dời sang đầm này.
Cuộc di cư dễ dàng thay

Anh cò bụng đói giúp ngay cho mà
Quấp từng em cá đưa qua
Gốc cây cổ thụ nhả ra rĩa mồi
Chỉ còn vớt lại xương thối
Tàn đời lũ cá tin lời gian manh!

*

Đến khi hết cá bơi quanh
Trong đầm còn lại một mình chàng cua
Khôn ngoan, thủ đoạn có thừa
Cua vừa thắc mắc, lại vừa nghĩ suy:
"Mình rời đầm cạn ra đi
Phải lo đổi phỏ, phòng khi mắc lừa".
Cò ta vồn vã hỏi cua:
"Bạn cua có muốn ta đưa giúp nào?"
Cua nghi ngại: "Đưa làm sao?"
Cò ta dụ dỗ: "Quấp vào mỏ thối
Cũng như đưa cá vừa rồi!"
Cua bèn than vãn: "Vỏ tôi cứng còng
Lại trơn tuột tuyệt thấy không
Mỏ dài anh quấp khó lòng lăm thay
Sợ rơi xuống đất tan thân
Chỉ bằng tôi bám nhẹ ngay cổ này
Cổ anh rất khỏe xưa nay
Mọi người vẫn phục là tay anh hùng!"
Thịt cua mùi chọt thơm lừng
Thêm lời nịnh hót tung bưng sừng tai
Cò vươn ngay chiếc cổ dài
Cua bèn bám cổ. Cả hai đi liền.
Khi gần tới cạnh đầm sen
Ăn quen lối cũ cò bèn dừng chân.
Cua nghi, hỏi giọng băn khoăn:
"Sao anh ngừng lại? Phải chẳng mệt rồi?"
Loay hoay tìm cách trả lời
Cò đang nghĩ quẩn, cua thời nhìn quanh
Thấy ngay xương cá rành rành
Gốc cây cổ thụ chất thành đồng to.
Cua nhanh nhẹn bóp cổ cò
Hai càng chắc nịch xiết cho rụng rời,
Cua la: "Mày chết cò ơi!"

Lừa tao sao nổi! Tao đời nào thua!"
Cò đâu đón khế van cua:
"Đầm sen gần tới! Tôi đưa đi liền!"
Cua ra lệnh: "Đi mau lên!
Giờ trò bịp bợm chết liền nghe em!"
Cò đưa cua tới đầm sen
Cỏ dài vươn xuống ngang trên mặt đầm
Đề cua xuống nước cho gần
Đề cò mau thoát khỏi phần đón đầu
Nào ngờ cua có tha đầu
Hai càng xiết mạnh cửa sâu cỏ dài
Cò cò đứt đoạn làm hai
Tàn đời xảo trá! Hết loài gian manh!

*

Thần cây rõ chuyện ngọn ngành
Răn đời: "Thâm độc có thành công đầu
Rước vào kết quả thảm sâu
Ác giả, ác báo từ lâu vậy mà!"

*(phóng dịch theo bản văn xuôi
THE CRANE AND THE CRAB
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson
và Truyện Cổ Phật Giáo của Nguyễn Thế Vinh)*

-ooOoo-

*** 15 ***

KHO TÀNG GIÁU CHÔN

Ngày xưa có một ông già
Ở Ba La Nại, cửa nhà giàu sang
Ông già có một bạn vàng
Rất là tài giỏi, khôn ngoan hơn người.
Vợ ông già còn trẻ thôi
Đằm đằm, duyên dáng, xinh tươi, mượt mà
Nên ông thầm nhủ lo xa:
"Đây là may mắn hay là nguy tai?"
Vợ chồng có một con trai
Ông yêu, ông quý nào ai sánh bằng.

Một ngày ông chợt nghĩ rằng:
"Vợ càng trẻ đẹp lại càng khó tin
Khi ta chết nàng chóng quên
Lấy thêm chồng khác ngay liền chẳng sai
Cả hai phung phí tiêu xài
Hết luôn tất cả gia tài của ta
Do bao công sức kiếm ra,
Con ta còn có gì mà hưởng đây,
Giờ ta phải kiếm cách ngay
Giữ gia tài lại sau này cho con
Cách hay nhất để bảo tồn
Là đem của cải giấu chôn trong rừng"
Ông bèn gọi kẻ tùy tùng
Trung thành giúp việc đã từng bao năm
Vào rừng sâu, chốn xa xăm
Mang theo của cải âm thầm giấu chôn
Nan Đà tên của gia nhân
Nghe ông tin cẩn ân cần nhấn nhe:
"Này Nan Đà hãy lắng nghe
Có mà giữ kín những gì hôm nay
Khi ta từ già đời này
Con ta rồi sẽ tới ngày lớn khôn
Bạn nên kè cận nó luôn
Rồi đưa nó tới chỗ chôn kho tàng
Nhưng khuyên nó hãy khôn ngoan
Biết đường xử dụng bạc vàng báu châu!"

*

Quả nhiên sau đó ít lâu
Ông già tuổi hạc về châu tổ tiên
Con trai giờ đã thành niên
Học hành đỗ đạt lại thêm hiền lành
Thay cha làm chủ gia đình,
Một hôm bất chợt mẹ anh nói rằng:
"Con ơi! Con có hay chăng
Đa nghi hạng nhất ai bằng cha con
Cho nên ông đã giấu chôn
Bao nhiêu tài sản vào luôn rừng già,
Mẹ nghi lão bợc Nan Đà
Từ lâu hẳn vẫn tỏ ra trung thành

Cha con tín cẩn hết mình,
Hỏi đi! Chắc hẳn biết rành chỗ chôn
Tất nhiên hẳn sẽ giúp con
Dem kho tàng trở về luôn nhà mình,
Rồi con còn lập gia đình
Chăm lo gia sản cha dành lại đây!"
Chàng nghe mẹ gọi ý hay
Hỏi ra quả thật đúng ngay y lời.

*

Nan Đà một buổi đẹp trời
Đưa chàng trẻ tuổi vào chơi khu rừng
Tới nơi kia hẳn chợt ngừng
Rồi leo lên đứng trên tầng đất cao
Thấy mình quan trọng biết bao
Kho tàng mình biết, chủ nào có hay!
Lòng kiêu mạn chợt dâng đầy
Hắn bèn mắng nhiếc chủ ngay tức thì:
"Đứa con hư, hãy đi đi
Tấm thân nô lệ có gì quý đâu
Gia tài không đáng hòng nào!"
Bao lời thô ác, hỗn hào tuôn ra
Chàng trai nuốt giận làm lơ
Trở về nhịn nhục đợi chờ chuyến sau.
Vài ba ngày đã trôi mau
Cả hai trở lại rừng sâu chuyến này
Rồi y vậy, chẳng đổi thay
Nan Đà lại giống như ngày trước thôi
Thật là kỳ quặc quá trời
Chàng trai suy nghĩ, tìm người hỏi thăm.
Nhớ cha trước có bạn thân
Từ lâu thông thái khôn ngoan tiếng đồn
Chàng bèn tìm tới thăm ông
Đầu đuôi thuật chuyện cầu mong giúp mình,
Ông già thân với gia đình
Nghe xong bèn nói: "Quả tình lạ thay!
Kỳ sau đi với hẳn ngay
Vào khu rừng cũ lần này xem sao
Khi mà nó nói hỗn hào
Nó dừng chân lại chỗ nào chớ quên

Nhớ xong, đuổi nó đi liền
Dạy cho nó biết chớ nên làm tàng,
Chỗ nào nó đứng là vàng
Hãy đào của cải mà mang trở về,
Nan Đà mặc cảm mọi bề
Vốn mang bản chất tự ti yếu hèn
Nên khi nó có chút quyền
Nó bèn lạm dụng hầu quên phận mình!"

*

Lời khuyên hợp lý hợp tình
Chàng trai liền đó thi hành y theo
Quả nhiên mọi việc xuôi chiều
Gia tài chôn giấu bao nhiêu bạc vàng
Chàng con lấy lại dễ dàng
Tuân theo đúng ý cha chàng trước đây
Khôn ngoan cai quản khéo tay
Đồng thời bố thí để gây nhân lành
Tạo ra công đức cho mình
Mang thêm lợi lạc cho quanh xóm làng.

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
BURIED TREASURE
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

-ooOoo-

*** 16 ***

PHẬT ĐỘC GIÁC

Ba La Nại thuở xa xưa
Có ông của cải rất ư là giàu
Cha ông lại chẳng sống lâu
Chết đi để lại thêm bao nhiêu tiền
Thế là triệu phú giàu thêm
Gia tài sản nghiệp khắp miền nổi danh.
Một ngày ông nghĩ khôn lanh:
"Của này sao lại chỉ dành riêng ta
Giàu sang nên mở rộng ra
Cho người chung hưởng mới là điều hay!"
Nghĩ xong ông thực hiện ngay

Cửa thành bốn phía dân hay ra vào
Ông xây lên đẹp biết bao
Bốn căn nhà để đón chào người dân
Đồ ăn, thức uống ai cần
Biểu không, xin cứ dùng chân, ông mời.
Tấm lòng bố thí tuyệt vời
Thật là rộng lượng, mọi người ngợi ca.
*

Cách Ba La Nại không xa
Có Phật Độc Giác rừng già tĩnh tu
Ngài đang thiền định êm ru
Lòng nhân rộng rãi, tâm từ chứa chan
Ngài thương xót kẻ nhân gian
Nổi trôi trần thế vô vàn khổ đau
Ngài mong họ giác ngộ mau
Tiếc thay họ lại quay đầu làm ngơ
Thiệt đâu Chân Lý thẳng hoa
Nên ngài yên lặng, lánh xa bụi trần
Rừng thiền một bóng tu thân
Tới bờ giác ngộ bước chân rộn ràng.
Một hôm thiền định rừng hoang
Bảy ngày liên tục chẳng màng uống ăn
Xả thiền ngài thấy nhọc nhằn
Trong người đói khát, e rằng hiểm nguy
Nên ngài đầu quân ngại gì
Tim đường khát thực vội đi vào làng
Tới nhà triệu phú giàu sang
Chờ người hoan hỷ cúng dường thầy tu.
Chủ nhà sửa soạn ăn trưa
Chợt trông thấy Phật đến từ phía xa
Vội vàng ra lệnh người nhà
Thức ăn thành kính mang ra cúng dường
Mình thời đứng dậy nghiêm trang
Chờ chào đón Phật rộn ràng lòng vui.
*

Nào ngờ hiện diện cạnh nơi
Ác Ma thần chết mọi người nghe danh,
Đời thường sợ hãi hoảng kinh
Lo rằng chính bản thân mình mạng vong

Nên luôn hồi hộp cõi lòng
Ác Ma vì thế vô cùng quyền uy,
Nhưng riêng với vị Phật kia
Ác Ma thấy chẳng có chi quyền hành
Ngài luôn sống rất tịnh thanh
Sợ đâu cái chết vây quanh đón chờ.
Ác Ma tức giận vô bờ
Cho nên gặp dịp bất ngờ hôm nay
Muốn ngài đói khát đọa đày
Để rồi bị hủy diệt ngay bữa này
Ác Ma vội vã ra tay
Tạo thành hố thẳm giăng đầy lửa than
Cản đường của đám gia nhân
Khó mà mang được thức ăn cúng dường
Người nhà triệu phú kinh hoàng
Đành quay lại chủ vội vàng trình ngay
Chủ sai người khác đi thay
Mọi người gặp lửa đều quay trở về
Thấy đều sợ chết thảm thê,
Chủ nhân thâm nghĩ: "Sá gì Ác Ma
Làm sao ngăn cản được ta
Nhiệt tình bố thí, thiết tha cúng dường
Đây là bước tiến trên đường
Về nơi giác ngộ, về phương an lành!"
Với lòng tin, với tâm thành
Chủ nhân triệu phú tự mình ra đi
Đích thân bung thức ăn kia
Cúng dường cho Phật còn gì quý hơn,
Bị ngăn chặn bởi hố than
Nhìn vào thấy lửa hung tàn bốc ra
Nhìn lên thấy mặt Ác Ma
Chập chờn thần chết thật là hãi kinh
Ông bèn lên tiếng hỏi nhanh:
"Chắc là mi đã tạo thành hố than
Mi là ai tới cản ngăn?"
Ác Ma đáp lại: "Ta thần chết đây
Chính ta tạo hố lửa này
Ngăn nhà ngươi khỏi tiếp tay cúng dường
Phật kia sẽ chết tang thương

Và người khởi tiên trên đường tu thân
Vẫn còn trong chốn bụi trần
Vẫn trong quyền lực vô ngần của ta!"
Chủ nhân: "Này hỡi Ác Ma
Mi nào quyền lực đủ mà cản ngăn
Quyết tâm ta cúng thức ăn
Để xem mi có cảm chân được nào!"
Hướng về Phật ông thưa mau:
"Đầu này dù có lộn vào hầm than
Không sồn chí! Vẫn kiên gan!
Tới dâng ngài chút thức ăn cúng dường!"
Nói xong triệu phú ung dung
Sợ chi chết dưới lửa hừng hầm than
Bản thân mình quên hoàn toàn
Hố sâu ông vẫn nhẹ nhàng bước lên,
Chợt ông cảm thấy bình yên
Một bông sen nở cánh hiền dưới chân
Tòa sen mát mẻ muôn phần
Nhụy sen phủ khắp toàn thân phấn vàng
Nhiệm mầu! Kỳ diệu! An toàn!
Chủ nhân dâng vội thức ăn cúng dường
Vào bình bát Phật thân thương
Kiên trì tiến bước trên đường tu thân.
Ác Ma thất bại hoàn toàn
Biến đi mất dạng, hồ than chẳng còn,
Phật Độc Giác hồi hướng luôn
Bao nhiêu công đức cho ông chủ nhà
Giơ tay chú nguyện thiết tha
Chủ nhà đánh lễ rất là thành tâm.
Phật quay về chốn sơn lâm
Trong vùng Hy Mã Lạp Sơn chập chùng.

*

Đứng nguyên trên đoá sen hồng
Chủ nhân triệu phú trong lòng vui tươi
Tòa sen thuyết pháp vang lời
Chung quanh đại chúng mọi người lắng nghe
Lời khuyên bố thí, từ bi
Lời khuyên giữ giới trọn bề chân tu.

(phỏng dịch theo bản văn xuôi
THE SILENT BUDDHA
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)

-ooOoo-

*** 17 ***

LỜI NGUYỄN RỬA

Chương 1: GHEN TỨC

Hồi xưa có một nhà sư
Ở trong tịnh xá tĩnh tu một mình
Sư này sung sướng thật tình
Vì ông điền chủ tâm thành curu mang
Ông lắm bạc, ông nhiều vàng
Chủ nhân sốt sắng, sư làng thánh thơi
Khỏi lo nghĩ chuyện ngoài đời
Thức ăn, vật dụng được người hiến dâng
Sư may mắn ít ai bằng
Tịnh thanh đầu óc, nhẹ nhàng tâm tư
Chỉ chuyên lo có việc tu
Nhưng mà có vẻ như sư coi thường
Phận may sư chẳng vấn vương
Chẳng hề nhận biết mình đương hơn người.

*

Một hôm vào buổi đẹp trời
Có thầy trưởng lão qua nơi làng này
Thầy đang đi đó đi đây
Mong tìm giác ngộ một ngày tương lai
Về nhân ái, đáng khoan thai
Gặp thầy điền chủ thốt lời ngợi ca
Ông mời khách lạ vào nhà
Thức ăn, vật dụng đem ra cúng dường
Nghe thầy giảng những lời vàng
Thỉnh thầy ở lại trong làng này luôn
Thầy nghe hoan hỉ dừng chân
Theo về tịnh xá an thân tu hành,
Gặp sư làng kể sự tình

Đôi bên vui vẻ như anh em nhà
Sư làng mời khách phương xa
Vào phòng cư ngụ tỏ ra chu toàn.
Buổi chiều điền chủ đích thân
Mang dầu, hoa với thức ăn thăm thầy
Tới nơi tịnh xá dâng ngay
Xin nghe giảng pháp với đầy thành tâm
Tỏ lòng quý trọng vô ngần
Trước khi từ biệt ân cần mời sư
Mời hai sư tới ăn trưa
Hôm sau hẹn gặp, rất ư nhiệt tình.

*

Sư làng bản tính quang minh
Thường luôn giữ giới cho mình rất nghiêm
Đột nhiên ghen tức khởi lên
Nảy sinh ý nghĩ thấp hèn đêm nay
Sợ mình địa vị lung lay
Sợ làng trọng vọng vị thầy kia hơn
Cho nên lòng dạ bồn chồn
Loay hoay tìm cách đuổi luôn thầy này,
Thầy phương xa nào có hay
Vẫn luôn trò chuyện tràn đầy tình thân
Nhưng sư làng chẳng quan tâm
Tỏ ra lạnh nhạt, lặng câm không lời.
Khách xa nhận biết ngay thôi
Nghĩ thầm: "Huỳnh đệ là người đáng thương
Ta nào còn chút vắn vương
Nào còn dính mắc vào đường trần gian
Dù đi hay ở chẳng màng
Từ lâu buông xả nhẹ nhàng tấm thân,
Sư làng đây tội vô vàn
Đột nhiên che lấp bởi màn vô minh
Sau này khổ não thân mình
Gánh vào hậu quả thật tình thảm thương!"
Thầy lui gót vào thiền đường
Ngồi thiền suốt cả đêm trường canh thâu.

*

Vào giờ khát thực hôm sau
Sư làng theo lệ từ lâu thông thường

Đến phòng mời khách đi cùng
Đưa tay gõ cửa, rung chuông phía ngoài
Nhưng sư dùng móng tay thôi
Cố tình gõ nhẹ để người chẳng nghe
Ý gian thật đáng trách chê
Quả nhiên khách lạ có hề nghe đâu.
Sư làng vội bỏ đi mau
Tới nhà điền chủ trước sau một mình
Ăn trưa xong mới trần tình:
"Thầy kia say ngủ, tôi đành phải đi
Dù cho đánh thức ích gì
Chắc thầy ăn uống thoả thê quá rồi
Chỉ lo ngủ với ăn thôi
Đánh chuông, gõ cửa thầy thòi chẳng nghe!"
Trong khi đó vị thầy kia
Sau khi thức giấc, đắp y, rời làng
Rời ngôi tịnh xá khang trang
Bỏ đi khát thực lang thang phương trời
Ung dung, tự tại, thánh thời
Tiếc chi đãi ngộ của người giàu sang.
Về phần điền chủ cúng dường
Sau khi tiếp đãi sư làng ăn trưa
Mượn luôn bình bát của sư
Rửa đi sạch sẽ, rất ư tâm thành
Đựng đồ ăn mới ngon lành
Nhờ sư chuyển lại để dành khách xa
Biểu thầy còn ở lại nhà
Cùng lời điền chủ thiết tha cúng dường.

*

Sư làng về, đi trên đường
Khởi lòng ghen tức tâm thường xấu xa
Nghĩ rằng: "Có đuổi ông ta
Thầy này chắc chẳng chịu ra khỏi làng
Vì nơi đây sống dễ dàng
Đồ ăn thức uống sẵn sàng thơm ngon,
Ta nên lén liệng đi luôn
Thời thầy chắc sẽ chẳng còn ở lâu.
Nhưng đồ ăn vút đi đâu
Nếu cho người lạ trước sau lộ liền,

Nếu mà ném xuống ao bên
Thời bơ và sữa nổi lên tức thì,
Nếu quăng vào bụi cây kia
Thời đàn quạ sẽ xúm về thật đông
Chợt sư thấy trên cánh đồng
Ruộng âm ỉ cháy than hồng, khói lan
Nông dân đốt ruộng làm phân
Sư bèn đổ vội thức ăn nơi này
Thức ăn liền cháy mau thay
Chẳng còn vết tích! Ai hay biết gì!"
Sư về tới tịnh xá kia
Thời thầy trưởng lão đã đi xa vời
Nghĩ suy sư đoán ra thôi:
"Chắc thầy trưởng lão là người khôn ngoan
Biết ta ghen tức vì tham
Cho nên thầy cũng chẳng ham chôn này
Chẳng ham lưu lại nơi đây
Và thầy quyết định đi ngay khỏi làng"
Vô minh phút chốc tiêu tan
Sư làng bưng tỉnh khẽ than đôi lời:
"Chỉ vì danh lợi chút thôi
Mà ta đối xử với người xấu xa!"

*

Thời gian lặng lẽ trôi qua
Ông điền chủ vẫn thiết tha cúng dường
Hộ trì tiếp tục sư làng
Nhưng sư xáo trộn hoang mang tâm thần
Bị giày vò rất khổ tâm
Trăm bề hối hận, muôn phần ưu tư
Sống giờ vất vưởng sớm trưa
Chập chờn trên đất giống như ma rôi
Chẳng bao đâu sư lìa đời
Tái sinh địa ngục là nơi đọa đày
Nổi trôi đau khổ đắng cay
Và rôi lần lượt chôn này trải qua:
"Năm trăm lần rất xót xa
Tái sinh làm quỷ dạ xoa hãi hùng
Luôn luôn đói khát vô cùng
Nào đâu no bụng được trong một ngày;

Rồi sinh làm chó khổ thay
Năm trăm lần nữa loay hoay đói lòng
Chó hoang đói khát chạy rong
Thân gầy, ghê lở long đong đường đời;
Cuối cùng sinh được làm người
Làm con bất hạnh một nơi nghèo nàn
Gia đình hành khát làm than
Thức ăn thiếu thốn, áo quần tả tơi
Mẹ cha xua đuổi ra ngoài
Cho rằng đứa trẻ gây tai họa này".

*

Đáng thương thay! Tội nghiệp thay!
Nhà sư sung sướng tràn đầy thánh thời
Từ bao tiền kiếp xa vời
Chỉ vì ghen tức với người miếng ăn
Thành bất chính, thành tham lam
Phải qua khổ cực hơn ngàn kiếp sau.

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
THE CURSE OF MITTAVINDA, Ch. 1: Jealousy.
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

-ooOoo-

*** 18 ***

LỜI NGUYỄN RỬA

Chương 2: THAM LAM

Chàng kia cuộc sống khổ đau
Thường xuyên đói khát từ lâu lắm rồi
Trải qua bao kiếp luân hồi
Một ngày chàng biết tới thời an thân,
Lang thang khắp nẻo dương trần
Tới Ba La Nại dừng chân cuối cùng.
Nơi đây danh tiếng vang lừng
Có thầy dạy học khắp vùng mến thương
Ông thầy mở một học đường
Năm trăm người tới đó đương học nghề

Dân nơi đây tốt mọi bề
Thường làm việc thiện có nề hà đâu
Cho nên hỗ trợ trước sau
Giúp người đến học nhu cầu uống ăn,
Tiền thầy dạy họ trả luôn
Thật là tốt đẹp! Vô ngần đáng khen!
Anh chàng tới đứng dịp hên
Được tham gia đám thanh niên học hành
Được nghe thầy dạy điều lành
Được ăn, được uống, phận mình được yên.
Tiếc thay nếp sống chẳng bền
Chàng lười biếng học, sớm quên lời thầy
Cứng đầu, hung hãn hàng ngày
Tranh giành đánh lộn ở ngay trong trường
Đây là tính xấu còn vương
Từ năm trăm kiếp trước thường đua tranh
Từng làm chó đói chạy quanh
Hung hăng cắn lộn để giành miếng ăn.
Nhà trường lâm cảnh khó khăn
Học sinh chán nản bỏ dần đi luôn
Tiền thầy dạy học chẳng còn
Thầy trò nản trí, bà con buồn lòng
Thế là đến bước đường cùng
Anh chàng bị đuổi khỏi vùng nói trên.

*

Đường đời gây họa triền miên
Bước chân bất hạnh lạc miền xa xôi
Nơi làng biên địa ít người
Chàng đi làm mướn sống đời làm than
Lập gia đình với một nàng
Cũng trong cảnh khổ nghèo nàn như nhau
Vợ chồng sinh được trước sau
Hai con thơ dại, dần sâu đọa đày.
Dân làng hay biết trước đây
Chàng từng theo học với thầy tiếng tăm
Nên khi gặp chuyện khó khăn
Họ thường tìm tới hỏi han mọi điều
Lời chàng khuyên họ làm theo
Nhưng rồi làng bỗng bị nhiều tai ương:

"Bảy lần vua xử phạt làng,
Bảy lần nhà cháy tan hoang bất ngờ,
Bảy lần khô cạn ao hồ"
Xưa nay làng có bao giờ vậy đâu
Họ cho tai họa trước sau
Khoi nguồn từ lúc chàng vào làng thôn
Thế là họ quyết định luôn
Đuổi chàng cùng với vợ con khỏi làng
Họ xua tay nguyên rủa rằng:
"Mi gây tai họa! Tìm đường cút mau!"

*

Rời làng dần bước u sầu
Một hôm tới chốn rừng sâu ngút ngàn
Nơi đây quý dữ ẩn tàng
Quý trong bóng tối kinh hoàng hiện ra
Vợ con chàng bị quỷ ma
Bắt đi ăn thịt chẳng tha mạng nào,
Riêng chàng may mắn biết bao
Thoát tay ma quỷ thét gào bủa vây.
Trên đường trốn khỏi nơi đây
Chàng đi tới hải cảng này xa xôi
Nghèo nàn, đói khát, đơn côi
Tâm thân bất hạnh, cuộc đời thương đau
May thay có một nhà giàu
Sống trong thành phố từ lâu giúp người
Ông nghe được chuyện chàng rồi
Nhận chàng làm đứa con nuôi tức thì
Vợ chồng không có con chi
Hiền lành rất mực, từ bi vô vàn
Cho nên họ đối với chàng
Y như con đẻ ngập tràn tình thương.
Họ sùng đạo, luôn cúng dường
Bao nhiêu việc thiện vẫn thường tiếp tay
Đứa con nuôi đáng trách thay
Chẳng tin đạo giáo nên hay nông cuồng
Điều gian xảo, chuyện bất lương
Chàng đâu ngần ngại, cứ thường làm thôi.
Một thời gian cha qua đời
Muốn chàng hiểu đạo mẹ thời khuyên can

Dạy cho chàng những lời vàng:
"Kiếp này làm tốt, thanh nhân kiếp sau
Tu nhân tích đức cho mau!"
Con nuôi ngộ nghịch thềm đầu nghe lời.
Nay mai lễ lớn tới rồi
Mẹ khuyên con hãy tới nơi chùa chiền
Nghe lời đẹp, mở tâm hiền
Chàng chê: "Đi lễ chùa thêm ích gì?"
Mẹ tha thiết: "Con cứ đi
Bạc tiền mẹ có tiếc gì cho cam
Tiền vàng đây đủ một ngàn
Đi chùa về mẹ cho làm cửa riêng!"
Chàng con nổi máu tham lên
Đến chùa nhưng lại chẳng thềm nghe kinh
Chui vào một góc ẩn mình
Ngủ luôn đến lúc bình minh mới về
Lấy tiền thưởng cười hả hê
Chuyện chùa mẹ hỏi có hề biết đâu.
Mẹ càng thất vọng, buồn rầu
Sợ con hậu quả khổ đau ngập tràn.
Nghìn đồng chưa thỏa máu tham
Chàng con xoay sở để làm ăn thêm
Bất ngờ gặp vận, giàu lên
Tiền vào như nước thật hên cho chàng.
Một hôm thưa với mẹ rằng:
"Một trăm hai chục ngàn vàng trong tay
Nhưng con chưa thỏa mãn ngay
Muốn buôn thêm để tiền này sinh sôi
Chuyến tàu tới sắp đi rồi
Con mong vượt biển ra nơi nước ngoài!"
Mẹ ngăn: "Tính vậy là sai
Lênh đênh mặt biển nguy tai thật tình
Bán buôn xứ lạ bấp bênh
Con nên ở lại nhà mình thì hơn
Mẹ cho con tám chục ngàn
Tiền vàng mẹ có sẵn sàng. Đừng đi!"
Từ tham lam đến đến cuồng si
Mẹ dang tay cản chàng thì hát ra
Đẩy luôn mẹ xuống sàn nhà

Trong cơn đau đớn mẹ la lên rằng:
"Cút đi! Hồi đũa hoang đàng
Chuyên đem khổ tới, chuyên mang họa về!"
Chàng con nào có thèm nghe
Không quay nhìn lại, không hề hồi tâm
Lao ra bến cảng, dần thân
Lên tàu buôn cứ căng buồm ra khơi.

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
THE CURSE OF MITTAVINDA, Ch. 2: Greed
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

-ooOoo-

*** 19 ***

LỜI NGUYỄN RỬA

Chương 3: LẠC THÚ

Lênh đênh suốt bảy ngày trời
Con tàu lướt sóng đưa người đi buôn
Đột nhiên gió chẳng thổi buồm
Tàu không chạy được ngừng luôn biển này
Tàu ngưng tại chỗ bảy ngày
Mọi người sợ chết loay hoay muộn sầu
Cho rằng có kẻ trên tàu
Đang gây tai họa thương đau cho đoàn
Họ liền đề nghị rút thăm
Xem ai là kẻ gieo mầm tai ương,
Rút thăm ra đúng tên chàng
Bảy lần đều trúng. Họ càng thêm tin
Họ quăng chàng xuống biển liền
Xuống bè tre nhỏ thả trên sóng vàng
Họ cùng lớn tiếng la rằng:
"Cút đi hồi kẻ chuyên mang họa về!"
Tức thì gió nổi bốn bề
Cánh buồm căng gió, tàu đi nhẹ nhàng.

*

Trên bè còn lại mình chàng

Bồng bênh gió cuốn, kinh hoàng sóng đưa
Nhưng từ bao kiếp xa xưa
Chàng từng là một nhà tu lành hiền
Đã gieo nhân tốt đủ duyên
Chút nhân giờ đã tạo nên quả lành
Nên bè trôi nổi loanh quanh
Dạt vào hòn đảo tươi xanh cuối trời
Bốn tiên nữ ra đón mời
Rước chàng vào ở lâu đài pha lê
Cùng nhau chung sống đê mê
Bảy ngày hạnh phúc tràn trề sớm khuya
Rồi tiên nữ phải ra đi
Họ thành lột quỷ còn chi khổ bằng,
"Ồ yên đây!" họ khuyên chàng
Đợi chờ tới lúc các nàng trở lui.
Thấy rằng dang dở cuộc vui
Chàng đâu có chịu nghe lời ở yên
Lên bè qua tiếp đảo bên
Nơi đây chàng lại gặp tiên nữ rồi
Tám nàng xinh đẹp tuyệt vời
Trong lâu đài nọ sáng soi bạc vàng
Hưởng vui cùng với các nàng
Bảy ngày lạc thú rộn ràng trôi qua
Các nàng lại phải đi xa
Trở thành lột quỷ thật là đau thương,
"Ồ yên đây!" họ khuyên chàng
Đợi chờ tới lúc các nàng trở lui.
Đang quen hưởng những thú vui
Chàng đi tiếp tục qua nơi cận kề
Ghé vào hòn đảo lạ kia
Là nơi có một thành trì dạ xoa
Nàng mang hình dạng xót xa
Làm con dê cái nhớn nha trong thành
Chàng đâu hay biết ngọn ngành
Bụng thời đang đói nên đành bắt dê
Năm chân dê để kéo về
Tính đường làm thịt no nê chuyến này,
Dạ xoa uy lực mạnh thay
Đá chàng văng tuốt như bay ngang trời

Qua bờ bên, vượt trùng khơi
Rớt luôn xuống một bụi gai ven đồi
Dưới hào sâu nước cạn rồi
Dê nhà vua được chăn nuôi trong này
Dân Ba La Nại đến đây
Trộm dê, giết thịt lâu nay đã nhiều
Lính canh rình rập, rồi theo
Hầu mong chấm dứt những điều bất lương.

*

Sau khi lặn xuống dưới mương
Chàng trai bò dậy tìm đường đi lên
Nhìn bày dê đứng kê bên
Chàng bèn suy nghĩ: "Nơi miền đảo kia
Ta từng nắm bắt chân dê
Cho nên bị đá văng về bên đây,
Nếu giờ ta nắm chân này
Chắc dê lại đá văng ngay chứ gì
Văng về lại đảo bên kia
Có bao tiên nữ mê ly đón chào
Trong lâu đài đẹp biết bao!"
Nghĩ xong chàng vội nắm vào chân dê
Dê kêu vang động bốn bề
Lính chặn dê tới. Thảm thê thân chàng
Bị người đánh trối tang thương:
"Giải quân trộm cướp lên đường về cung!"
Tội nhân theo đám tùy tùng
Đang đi bất chợt tạm ngừng ngang đây
Nhường đường cho một vị thầy
Bốn phương danh tiếng thành này từ lâu
Năm trăm đệ tử nói nhau
Theo thầy cùng rảo bước mau trên đường
Thấy người bị trối, xót thương
Thầy nhìn vào nhận ra chàng ngay thôi:
"Đây là đệ tử của tôi!"
Thầy bèn lên tiếng xin người thả ra
Lính chặn dê nể thầy già
Tuân lời nên thả chàng ta tức thì.
Ông thầy bèn hỏi trò kia
Ngọn ngành câu chuyện từ khi khởi đầu.

Bao nhiêu tiền kiếp từ lâu
Bỗng nhiên ào ạt trước sau hiện về
Chàng bèn kể rõ thầy nghe:
"Thoạt tiên chàng đã từng đi tu rồi
Vì tham nên bị nổi trôi
Đầu thai làm chó tú thời đói ăn,
Rồi làm người rất nghèo nàn
Vợ con gặp nạn vô vàn thương đau
Bị ăn bởi quỷ rừng sâu,
Rồi làm con của nhà giàu vùng kia
Vẫn tham lam, vẫn ngu si
Cho nên cãi mẹ quyết đi nước ngoài
Tàu buôn gặp lăm nguy tai
Bị người quăng xuống bè trôi sóng nhồi,
Rồi cùng tiên trong lâu đài
Hưởng bao lạc thú ít ai sánh cùng,
Năm chân dê lúc đói lòng
Bị dê đá mạnh vào trong chôn này,
Giờ đây may gặp lại thầy!"
Thầy nghe xong chuyện dạy ngay lời vàng:
"Chỉ vì con mãi coi thường
Lời khuyên của những người thương mến mình
Cho nên hạnh phúc tan tành
Và bao bất hạnh đến nhanh chẳng ngờ.
Nhân nào quả nấy đợi chờ
Thú vui nào có bao giờ bền lâu
Bao nhiêu ham muốn trước sau
Một thời rồi cũng tàn mau sớm chiều
Vì con để nó cuốn theo
Cho nên thân xác tiêu điều lâu nay,
Nhớ rằng giữ nước trong tay
Làm sao mà hết khát ngay được nào!"
Lời thầy dạy lành biết bao
Anh chàng đánh lễ cúi đầu xin thừa
Theo thầy học đạo như xưa
Vị thầy hoan hỷ nhân từ nhận ngay
Chàng từ kiếp đó đổi thay!

(phỏng dịch theo bản văn xuôi)
THE CURSE OF MITTAVINDA, Ch. 3: Pleasure

-ooOoo-

*** 20 ***

BÒ CÂU VÀ QUẠ

Tại Ba La Nại thuở xưa
Người dân thành phố nhân từ lắm thay
Giúp loài chim chóc quanh đây
Họ làm nhiều tổ treo đây khắp nơi
Cho chim chỗ ở thanh thoi
Đồng thời chim hát cho người vui thêm.
Có ông đầu bếp trong miền
Làm cho triệu phú giàu tiền lâu nay
Cạnh nhà bếp, trên cành cây
Ông treo một tổ chim ngay lối vào
Bên trong có chú bò câu
Hiền lành, dễ mến, ở lâu lắm rồi
Chim không ăn thịt như người
Cho nên bếp núc chim thời tránh xa
Tránh mùi sào nấu bay ra
Tránh mùi súc vật thịt thà trong đây.
Thông thường buổi sáng mỗi ngày
Bò câu rời tổ sớm bay giữa trời
Suốt ngày lượn cánh tìm mồi
Hột cây hạt cỏ vãi rơi trong vùng
Không hề đụng đến côn trùng
Đêm về tổ ngủ cõi lòng bình an,
Bò câu ung ý vô vàn
Cuộc đời thoải mái nhẹ nhàng trôi đi.

*

Gần bò câu có quạ kia
Ham ăn đủ thứ chẳng chê món nào
Xấu người, xấu nét biết bao
Nhiều phen liều mạng kể sao cho vừa,
Một hôm làn gió thoảng đưa
Mùi đồ ăn quạ thường ưa lâu rồi
Thịt trong nhà bếp bốc hơi

Vô cùng quyến rũ, tuyệt vời thơm ngon
Quạ ta mê mẩn tâm hồn
Tính đường ăn trộm chẳng buồn đắn đo
Bay quanh nhà bếp thăm dò
Thấy bao thịt cá thơm tho phơi bày.
Thông thường chiều tối mỗi ngày
Bò câu no đủ là bay trở về
Vào trong tổ rộng rãi kia
Nghỉ ngơi yên tĩnh giấc khuya an lành,
Quạ nhìn thấy vậy nghĩ nhanh:
"Bữa ăn ngon sắp đạt thành rồi đây
Nhờ chàng chim đại khờ này
Ta vào trong bếp dễ thay còn gì!"
Bò câu sáng cất cánh đi
Quạ bay theo sát. Chim thì ngạc nhiên
Nên chim lên tiếng hỏi liền:
"Tại sao bạn lại theo bên tôi hoài?"
Quạ bèn nịnh: "Tôi thích ngài
Nêu gương tốt đẹp ít ai sánh cùng
Khiến tôi ngưỡng mộ trong lòng
Muốn theo học hỏi để mong trưởng thành!"
Bò câu đáp, giọng chân tình:
"Cả hai cách sống chúng mình khác nhau
Bạn theo tôi ích gì đâu
Đồ ăn cũng khác từ lâu nay rồi!"
Quạ khôn lanh vội trả lời:
"Bay đi mỗi sáng mình thời tách ra
Kiếm ăn riêng, thật dễ mà
Chiều bay về tổ chúng ta đi cùng
Giúp nhau nếu được ở chung
Gần ngài tôi học điều từng ước ao!"
Bò câu: "Vậy tốt biết bao
Chia tay ta hãy đi nào bạn ơi!"
Mỗi chim tung cánh một nơi
Bò câu ăn hạt cỏ thời lòng vui,
Quạ kia suốt cả ngày trời
Ăn côn trùng ở quanh nơi phân bò
Dễ dàng thay, chẳng phải lo!
Nhưng mà quạ lại muốn mò kiếm ăn

Bếp kia ngon gấp triệu lần
Bao nhiêu cá thịt sẵn luôn phơi bày
Nên ăn xong quạ vội bay
Kiếm bò câu nói: "Cả ngày trôi qua
Ngài lo ăn uống quá mà
Thật không ích lợi! Thôi ta đi về!"
Bò câu nào có chịu nghe
Kiếm từng hạt cỏ nhâm nhi vui đời
Mãi khi tới lúc tối trời
Bò câu mới chịu về nơi tổ mình
Quạ bay nôn nóng theo nhanh
Xin cùng chung tổ, thăm tình từ đây.
*

Cả hai kẻ cận ít ngày
Sáng đi, chiều lại cùng bay trở về
Một hôm nhà bếp vui ghê
Chủ mua thịt cá ê hề treo quanh
Quạ trông hấp dẫn ngon lành
Nên thèm, muốn trộm thoả tình gian tham
Giả vờ đau ốm kêu than
Cả đêm rên rỉ muôn vàn đón đau
Sáng ra nói với bò câu:
"Tôi đau bụng quá, bay đâu được nào!"
Bò câu: "Bạn nói lạ sao
Quạ thường chỉ đói. Bụng đau bao giờ!
Hành vi bạn rất đáng ngờ
Chắc ham thịt cá nên chờ trộm chẳng?
Coi chừng nguy hiểm chi bằng
Dậy đi kiếm sống đàng hoàng với tôi!"
Quạ đâu có chịu nghe lời
Cố tình nán lại trong nơi tổ này
Bò câu đành cất cánh bay
Sau khi dặn quạ ở đây chờ mình.
*

Quạ nằm trên tổ nắp rình
Thức ăn trong bếp ngon lành bốc hơi
Nắp vung hé mở ra rồi
Hôm nay ông bếp nấu nồi thịt tươi,
Bên trong nóng nực quá trời

Ông bèn hóng mát, ra nơi hiên nhà
Quạ ta lợi dụng thời cơ
Lên vào trong bếp, lân la bên nôi
Chọn ngay miếng cá làm mồi
Thò đầu vào mồi để lôi ra ngoài
Ai ngờ vung lại bị rơi
Tiếng vang dội tới tai người ngoài hiên
Ông đầu bếp chạy vào liền
Thấy ngay quạ ngậm cá bên cạnh nôi
Ông bèn nổi giận sục sôi
Cửa chung quanh bếp tức thời đóng ngay
Đuôi theo bắt quạ trong đây
Vật lông tơ trụi đọa đầy thảm thương
Ốt cay, gừng nóng, tiêu nồng
Ông đem giã nhỏ trộn chung bột vào
Da non quạ thấm làm sao
Xung lên, dát mỏng, đón đầu vô vàn
Ông cười vớt quạ bạo tàn
Vào ngay trong tổ ở gần hàng hiên.
Quạ nằm đau đón kêu rên
Đến chiều xuất hiện dáng hiền bò câu
Bò câu sừng sốt than mau:
"Sáng nay tôi nói bạn đâu nghe lời
Gian tham hại cả cuộc đời
Giúp chi được bạn, tôi thời bó tay,
Ông đầu bếp cũng ác thay,
Toàn là người xấu quanh đây không à
Thôi thôi tôi phải rời xa
Chẳng còn ham tổ gần nhà bếp đâu!"
Bò câu buồn bã cúi đầu
Bay tìm chỗ ở dài lâu an bình.
Quạ thời đau đón thân mình
Một ngày sau chết, tội tình biết bao!

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
THE PIGEON AND THE CROW
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

CHA CỦA RẮN TRE

Ngày xưa có một ông thầy
Ngồi thiền tĩnh tấn bao ngày rất chăm
Nhiệt tình, quyết chí tu thân
Dần dần đã có tiếng tăm khắp miền
Những ai muốn học lời hiền
Muốn thầy thông thái chẳng quên tìm ngài,
Thấy ngài thật giỏi, thật tài
Năm trăm đệ tử tức thời xin theo.
Một người khác biệt rất nhiều
Vì bao súc vật chàng yêu vô cùng
Chàng ta quả thật lạ lùng
Muốn nuôi súc vật ở chung trong nhà
Như gia súc, chẳng nề hà
Thật là đặc biệt khác xa mọi người.
Một hôm nhân lúc dạo chơi
Chàng nhìn thấy rắn nhỏ nơi góc vườn
Rắn tuy độc nhưng dễ thương
Kiếm ăn nên rắn tìm đường bò quanh
Chàng bèn chọt có cảm tình
Bắt về nuôi rắn cho mình thêm vui
Chàng thường thả rắn khắp nơi
Lòng tre chỉ nhốt rắn chơi trong này
Mỗi khi chàng phải xa đây
Mọi người vội đặt tên ngay tức thì
"Rắn tre" quý hoá kể chi
Chàng là "cha của rắn tre" trong lòng.
Thầy nghe, thắc mắc cõi lòng
Gọi chàng lại hỏi để mong tỏ tường
Chàng thưa rằng đúng mọi đường:
"Con nuôi rắn đó và thương thật tình
Thương như con của chính mình!"
Thầy bèn khuyên nhủ: "Thả nhanh rắn này
Thật là nguy hiểm lắm thay
Sống cùng rắn độc có ngày chết toi!"
Nhưng chàng nào chịu nghe lời
Nghĩ mình hiểu biết hơn người nên thưa;

"Rắn này con rất thích ưa
Con chiều rắn cũng tựa như con mình
Rắn nào cắn lại cho đành
Giữa con và rắn đã thành thân quen!"
Thầy bèn cảnh cáo chàng liền:
"Có ngày mất mạng chớ nên coi thường!"
Thầy luôn dạy, chàng chẳng màng
Chẳng thèm để ý lời vàng nhũ khuyên,
Tưởng rằng mọi chuyện bình yên
Một hôm chàng phải đi lên núi rừng
Kiếm cây trái về để dùng
Năm trăm đệ tử đi cùng với nhau,
Muốn cho cẩn thận trước sau
Chàng bèn nhốt rắn vào mau trong lồng,
Tưởng đi một buổi là xong
Nào ngờ lại kéo dài trong mấy ngày
Khi chàng quay lại về đây
Mới hay bỏ đói rắn này mấy hôm,
Mở lồng để rắn ra luôn
Hầu tìm đồ uống thức ăn lót lòng
Tay chàng mới để vào trong
Rắn vì đói khát nổi khùng cắn ngay
Quên đi tình nghĩa lâu nay
Không cần biết nọc độc gây họa gì
Cắn xong rắn lặng bỏ đi
Bỏ vào rừng thăm nhớ chi chủ mình.
Anh chàng yêu rắn nhiệt tình
Giờ đây nọc độc thấm nhanh vào người
Phút sau từ già cõi đời.
Tiếc thay chàng chẳng nghe lời thầy khuyên
Không nghe theo những lời hiền
Chuồn vào hậu quả vô biên thăm sâu!

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
BAMBOO'S FATHER
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

HAI TRẺ ĐẠI KHỜ

Đã lâu từ thuở xa xưa
Có ông thợ mộc già nua, hói đầu
Bao nhiêu tóc rụng từ lâu
Đầu ông nhẵn bóng phờ màu chói chang,
Gặp ông nói chuyện giữa làng
Mọi người đều phải vội vàng đưa tay
Che luôn cặp mắt lại ngay
Nếu là ngày nắng gắt gay sáng loà.
Một hôm nắng rọi hiên nhà
Cái đầu hói của ông già bóng lên
Một con muỗi đói gần bên
Thấy đầu hấp dẫn muỗi liền đậu đây
Thò vòi ra chích mừng thay
Tưởng rằng được bữa ăn này ngon sao.
Ông già thợ mộc đang bào
Còn đang bận rộn lẽ nào ngừng tay
Cho nên ông cứ loay hoay
Lắc đầu xua đuổi muỗi bay cho rồi
Muỗi thời đang đói mềm người
Cho nên cứ bám có đời nào tha,
Ông già lớn tiếng kêu la
Gọi con trong bếp chạy ra giúp mình
Đầu cha chói sáng thật tình
Con thời đầu óc lại thành tối đen
Đại khờ, u ám, lạnh hiên
Nhưng thường chăm chỉ và quen vâng lời
Nghe kêu, con chạy tới nơi
La lên ầm ĩ: "Bố ơi lo gì
Đề yên con giết muỗi kia
Chỉ cần một đập muỗi thì chết ngay!"
Nói xong con vội với tay
Lấy rìu sắc nhọn lồng đầy tự tin
Nhắm vào con muỗi chém liền
Muỗi kia xác chẻ hai bên, tàn đời
Xui thay rìu cũng chẻ đôi
Chiếc đầu ông bổ tách rời làm hai.

*

Một đoàn người đi phía ngoài
Có ông cố vấn đại tài của vua
Bất ngờ thấy đưa con ngu
Vô tình giết bố rất u hỡi hùng
Ông quay qua đám tùy tùng
Nói rằng: "Cũng chẳng lạ lùng lắm đâu
Bao người khờ dại từ lâu
Coi như không có trong đầu trí khôn
Ta vừa nhớ chuyện hồi hôm
Xảy ra tương tự đáng buồn lắm thay!
Trong ngôi làng chẳng xa đây
Có bà mẹ nọ trong tay cầm chày
Giã vào gạo ở cối xay
Chăm làm công việc hàng ngày mãi thôi
Khiến đầu nóng chảy mồ hôi
Và rồi có một đám ruồi bu quanh
Vo ve vang tiếng ruồi xanh
Làm bà khó chịu xua nhanh đuổi ruồi
Nhưng ruồi nào có chịu rời
Bà lên tiếng gọi nhờ người kế bên
Cô con gái giúp mẹ liền
Cô tuy khờ khạo nhưng hiền lành thay
Thường vâng lời mẹ xưa nay
Cô bèn vội đứng lên ngay cối mình
Dơ chày lên rất nhiệt tình
Nhắm trên đầu mẹ đập nhanh một chày
Đám ruồi đang đậu nơi đây
Tất nhiên là chết lẩn quay tức thì
Nhưng than ôi bà mẹ kia
Đầu thời cũng bể, dễ gì sống thêm!"
Vị quan cố vấn trang nghiêm
Dạy đoàn đệ tử: "Chớ nên quên rằng
Chọn người thân cận chung đường
Nếu mà khờ dại, tầm thường, ngu si
Thời ta chỉ chuốc hiểm nguy
Lắm phen mất mạng! Nhiều khi tàn đời!"

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
TWO STUPID CHILDREN*

-ooOoo-

*** 23 ***

TUỚI VƯỜN

Ba La Nại thật tung bừng
Nhân ngày năm mới vui chung mọi nhà
Trong thành phố khắp gần xa
Đón mừng lễ lớn suốt ba ngày tròn
Mọi người chờ đợi bồn chồn,
Anh chàng coi sóc khu vườn hoàng cung
Năm nay cũng lại ước mong
Tham gia lễ hội ở trong đám này.
Có nhiều khí họp thành bày
Cùng nhau sinh sống trên cây trong vườn
Khí không suy tính thiệt hơn
Nghe lời khí chúa, luôn luôn tuân hành.
Chàng làm vườn nghĩ khôn lanh
Muốn cho bày khí thay mình tưới cây
Khi mình rời khỏi nơi đây
Để đi dự hội ba ngày nơi xa
Nên nhờ khí chúa thiết tha:
"Bạn ơi hãy giúp giùm ta tưới vườn
Bây giờ ta phải lên đường
Đi tham dự lễ ở phương xa rồi,
Lễ năm mới, ba ngày thôi
Chúng ta tình bạn lâu đời quý nhau
Này hạt dẻ, này trái dâu
Vườn cây chi chít có đâu thiếu gì
Xin mời các bạn dùng đi
Tự nhiên, thoải mái, có chi ngại ngần
Chỉ nhờ các bạn đỡ đần
Tưới cây non khắp xa gần mà thôi!"
Nghe xong khí chúa thốt lời:
"Bạn ơi xin cứ tin nơi bọn mình
Cả bày tôi sẽ nhiệt tình
Tưới cây giúp bạn ở quanh trong vườn

Hãy cười lên! Cứ đi luôn!
An lòng dự lễ vài hôm là rồi!"
Chàng làm vườn mừng quá trời
Chỉ cho bày khí rõ nơi căn lều
Chứa bao dụng cụ thật nhiều
Cùng bình tưới nước sẵn treo nơi này,
Chàng an tâm vội đi ngay
Cả bày khí đứng vẫy tay tiễn người
Đồng thanh hoan hỉ thốt lời:
"Chúc mừng năm mới vui tươi, an lành!"

*

Hôm sau bày khí lạnh chanh
Lấy bình múc nước tranh giành tưới cây
Chợt nghe khí chúa phán ngay:
"Anh em trong khắp cả bày chúng ta
Đừng nên phí phạm nước ra
Nước nên tiết kiệm chớ mà vung tay
Trước khi tưới nước vào cây
Nhỏ cây xem rễ ngắn hay là dài
Ngắn thời tưới ít nước thôi
Dài thời nhiều nước, nhớ lời nghe không
Thế là khôn khéo vô cùng
Chàng làm vườn sẽ hài lòng vì ta!"
Chẳng cần nghĩ ngợi sâu xa
Cả bày nghe lệnh hò la vâng lời
Nhỏ cây đo rễ ngắn dài
Xong rồi trông lại xuống nơi lỗ vườn
Rủ nhau tưới nước lên luôn
Ít nhiều tùy lỗ. Nghĩ khôn vô vàn.

*

Có ngài hiền trí đi ngang
Thấy bày khí mãi lằng xằng ngu đần
Hỏi thăm hay rõ cội nguồn
Thở dài ngao ngán: "Đáng buồn biết bao
Khí bày trò, cứ lao xao
Tưởng mình có trí ai nào ngờ đâu
Gây ra tai họa dài lâu
Cây non nay bỗng trước sau tan tành

Khu vườn đẹp đẽ nổi danh
Giờ đây phút chốc trở thành tang thương!"

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
WATERING THE GARDEN
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

-ooOoo-

*** 24 ***

RƯỢU MẶN

Một ông chủ quán rượu kia
Có chàng giúp việc rất chí nhiệt tình
Ông thường đề hấn thay mình
Đứng ra rót rượu loanh quanh bên quầy
Anh chàng sốt sắng lắm thay
Có nhiều sáng kiến! Ra tay giúp người!
Một hôm nóng nực ngoài trời
Chủ nhân chợt muốn đi bơi ven làng
Ra sông tắm mát thanh thang
Nên ông giao quán cho chàng trông coi.

*

Anh chàng tiếp khách, tươi cười
Nhìn người uống rượu chàng thời suy tư:
"Tại sao khách lại cứ ư
Nhâm nhi chút muối khi vừa uống xong?"
Chàng không muốn hỏi lòng vòng
Sợ người chê dốt, chê không sành đời,
Chàng đâu rõ uống rượu rồi
Rượu làm đắng lưỡi, đắng môi vô cùng
Khách hàng phải lấy muối dùng
Cho tan dư vị ở trong miệng mình.
Anh chàng tự nghĩ khôn lanh
Tưởng rằng thêm muối rượu thành ra ngon
Nên làm như vậy là khôn
Giúp cho công việc bán buôn thêm lời
Chẳng bao lâu sẽ phát tài
Chủ nhân quán rượu tất hài lòng đây

Thế là chàng vội loay hoay
Đem bao nhiêu rượu pha ngay muối vào
Nhưng chàng kinh ngạc biết bao
Thấy người uống rượu ai nào khen đâu
Khách hàng tới uống trước sau
Uống xong lập tức nhô mau ra rồi
Hò la mắng mỏ nặng lời
Bỏ đi quán khác tức thời còn chi.

*

Tắm xong chủ quán trở về
Ngạc nhiên thấy quán chẳng hề có ai
Khách hàng không thấy một người
Rượu thời lại mặn có đời nào ngon
Thế là hồng chuyện bán buôn
Vì chàng giúp việc tưởng khôn, rành đời.
Vài ngày lặng lẽ dần trôi
Ông đi kể chuyện cho người bạn xưa
Bạn là cố vấn của vua
Bạn bèn lên tiếng khi vừa nghe xong:
"Kẻ khờ dại muốn lập công
Muốn làm điều tốt nhưng không lợi gì
Chỉ gây hại! Chẳng ích chi!
Chớ nên cho kẻ ngu si gần mình!"

(phỏng dịch theo bản văn xuôi

SALTY LIQUOR

của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)

-ooOoo-

*** 25 ***

THẦY BÙA CHÚ VÀ BỌN BẮT CỐC

Thuở xưa trong một ngôi làng
Có thầy tu nọ giỏi giang hơn người
Tài về bùa chú tuyệt vời
Đây là bí mật từ đời xa xăm,
Nhưng bùa chú lạ vô ngần
Mỗi năm hiệu nghiệm một lần mà thôi

Khi mà tinh tú trên trời
Xoay vùn, tụ lại một nơi quây quần
Là khi bùa chú mới cần
Bấy giờ thầy đọc câu thần lớn lên
Ngẩng nhìn tinh tú tầng trên
Vỗ tay vài cái, khẩn nguyện đôi câu
Thế là trời đổ mưa mau
Mưa toàn châu báu! Nhiệm màu kẻ chi!
Ông thầy có đệ tử kia
Cũng tài cũng giỏi ai bì được đâu
Cũng thông minh vốn từ lâu
Khó khăn giải quyết trước sau tài tình
Trung thành, kính trọng thầy mình
Thầy trò như thể gia đình thân thương.

*

Một ngày thầy phải lên đường
Tham gia tế lễ, khách phương xa mời
Đường trường nguy hiểm nhiều nơi
Thầy trò quyết định hai người cùng đi.
Dọc đường có bọn cướp kia
Gồm năm trăm đứa hành nghề lâu nay
Chuyên môn bắt cóc tại đây
Rồi đòi tiền chuộc trao tay thật nhiều,
Thầy trò xui biết bao nhiêu
Đi ngang bị cướp rượt theo bắt liền
Và đòi phải chuộc bằng tiền
Không thời mất mạng! Chớ nên cãi lời!
Năm trăm đồng tiền vàng thôi
Giữ ông thầy lại, thả người trò ra.
Lệnh cho trò trở về nhà:
"Lo vàng đem chuộc kéo ta giết thầy!"
Trước khi từ biệt nơi đây
Chào thầy, trò lên thưa ngay đôi lời:
"Hôm nay là đúng ngày rồi
Bao nhiêu bùa chú tức thời hiển linh
Trên trời tụ hội hành tinh
Xin thầy chớ trở tài mình mà nguy
Mưa châu báu không ích gì
Lòng tham bọn cướp chẳng khi nào dừng

Chỉ thêm nguy hiểm vô chừng
Khiến thầy lẫn cướp đều cùng mạng vong
Xin thầy tin tưởng lời con
Đừng dùng bùa chú mà mong an toàn
Con đi về lấy tiền vàng
Rồi quay lại chuộc, thầy an tâm chờ!"
Xong trò vội vã tạ từ
Thầy nghe trò nói, suy tư lặng thẳm.

*

Màn đêm buông phủ xuống dần
Thầy bùa bị trói ngoài sân, giữa trời
Vừa đói bụng, lại lạnh người
Cướp trong hang động vui chơi đợi chờ,
Khi vàng trắng ló rạng ra
Bao nhiêu tinh tú gần xa tụ về
Thầy bùa thân xác nào nề
Ngẩng nhìn, thâm nghĩ: "Tội gì khổ đau
Ta làm châu báu ra mau
Coi như tiền chuộc, trước sau dễ dàng
Cướp dù chết ta chẳng màng
Mạng ta đáng quý hơn phùng cướp đây
Ngoài ra chỉ nội đêm nay
Cả năm mới được một ngày linh thiêng
Dùng bùa chú trở tài riêng
Mạng mình gìn giữ, công xiềng thoát ra!"
Lời trò dặn ông bỏ qua
Kêu la gọi cướp hãy tha cho mình:
"Ta đây quyền phép rất linh
Làm ra châu báu quả tình dễ thay
Hãy mau cởi hết trói này
Để ta sửa soạn ra tay nhiệm mầu!"
Nghe xong bọn cướp bàn nhau
Thả thầy thời chúng có đâu ngại ngần
Tuy nhiên chúng núp ở gần
Canh chừng theo rồi khi cần nhào ra.
Thầy bùa trang điểm tràng hoa
Thay quần áo mới thật là uy nghi
Ngước nhìn tinh tú trên kia
Cúi đầu đọc chú thẳm thì vài câu

Vỗ hai tay vào với nhau
Thình lình mưa xuống bấu chấu ào ào,
Cướp kinh ngạc biết là bao
Nhào ra lượm sạch giấu vào trong thân
Rồi cùng hối hả rời chân
Mang thầy bùa nọ theo gần một bên
Tìm đường vội vã đi liền
Khư khư giữ cửa, cuồng điên vui mừng.

*

Đi lâu bọn cướp tạm ngừng
Năm trăm cướp lạ trong rừng nhào ra
Tay đe dọa, miệng hét la
Dữ dằn đòi bạc khó mà thoát thân.
Cướp đầu cả bọn phân trần:
"Muốn nhiều châu báu đâu cần bọn ta
Thầy bùa này sẽ làm ra!"
Chúng bèn kể chuyện vừa qua nhiệm màu.
Cướp đầu được thả đi mau
Thầy bùa bị bọn cướp sau giữ rồi
Bắt làm mưa bấu ngay thôi
Tất nhiên giờ tốt đã trôi, đâu còn
Thầy bùa giảng giải ngọn nguồn
Cướp nào nghe lọt, chẳng buồn tin theo
Thế là cả bọn cùng kêu:
"Thầy bùa xảo trá, đặt điều dối gian!"
Chúng nổi giận, chúng sôi gan
Giết ông tức khắc, bạo tàn chẳng nương
Giết xong chúng vội tìm đường
Đuổi theo bọn trước tới rừng kế bên
Rời ra tay giết sạch liền
Năm trăm cướp trước xuôi miền âm ty.
Bọn cướp sau còn lại kia
Giành nhau chia của tức thì cãi nhau
Chia hai phe để đối đầu
Giết nhau tới tấp còn đâu nghĩa tình
Chết dần mòn! Thật hãi kinh!
Cuối cùng còn lại quần quanh hai người

*

Hai tên mỗi một rẽ rời

Lại thêm đói khát, tạm thời nghỉ tay
Cùng thâu lượm châu báu này
Đồng lòng chôn giấu vào ngay giữa rừng.
Một tên đứng gác canh chừng
Một tên mót gạo tìm đường nấu ăn.
Tên canh gác nảy lòng tham:
"Nếu tên kia chết của gian về mình
Cả kho tàng, sướng thật tình
Ăn xong ta phải thỉnh linh giết ngay!"
Tên làm cơm nghĩ loay hoay:
"Nếu ta trộn thuốc độc này vào cơm
Giết tên kia cho chết luôn
Bạc vàng ta hưởng không còn chia đôi!"
Nấu xong, ăn nửa phần rồi
Nửa phần mang lại đưa người bạn ăn
Trộn thêm thuốc độc vô ngần
Nhưng vừa lê bước tới gần người kia
Bị người giết chết thảm thê
Hồn về chín suối hết bề gian manh.
Cướp giờ còn lại một mình
Đói lòng ăn uống thoả tình sướng vui
Nào ngờ thuốc độc ngấm thối
Cũng lăn chết nốt, hết đời còn chi.

*

Vài ngày sau học trò kia
Gom xong tiền chuộc vợ đi cứu thầy
Quay về bọn bắt cóc ngay
Thấy thầy bị giết tại đây. Than trời!
Biết thầy không chịu nghe lời
Chàng bèn hoả táng thầy nơi mé rừng.
Lần tìm chàng thấy hải hùng
Năm trăm xác chết lạnh lũng nằm tro.
Đi thêm nữa, thật bắt ngờ
Bao nhiêu xác chết bụi bờ nằm quanh
Trước sau đếm đủ ngọn ngành
Thêm năm trăm nữa, máu tanh ngập tràn,
Cộng chung vừa đúng một ngàn
Một ngàn sinh mạng bạo tàn phơi thầy
Chàng than: "Thật đáng buồn thay

Thầy mình kiến thức tràn đầy thiếu chi
Nhưng sao không đủ lương tri
Vẫn mang bùa chú thực thi chuyến này
Khiến gây hậu quả liền ngay
Trần gian địa ngục là đây khác gì!"
Chàng thâu góp của, ra đi
Mang về làng xóm phân chia mọi người
Phát tâm bố thí khắp nơi
Nêu gương công đức cho đời noi theo.

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
THE MAGIC PRIEST AND THE KIDNAPPER GANG
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

-ooOoo-

*** 26 ***

CHÚ RẼ MẮT VỢ VÌ CHÒM SAO

Ở Ba La Nại thời xưa
Có gia đình nọ rất ư là giàu
Con trai họ đã từ lâu
Muốn tìm gái đẹp làm dâu nhà mình.
Làng bên có gái thật xinh
Dung nhan diễm lệ, tính tình nét na
Thật là khó kiếm được ra
Một cô gái tốt hơn nhà này đâu
Đàng trai thành thị muốn dâu
Nên xin cưới hỏi, bắc cầu xe duyên
Thôn quê đàng gái chịu liền
Định ngày hôn lễ hai bên thuận tình,
Thôn quê chờ đón thị thành
Ngày giờ quy định linh đình rước dâu.
Nhưng nào ai có ngờ đâu
Có ông đạo sĩ nhà giàu quen thân
Chiêm tinh ông giỏi vô ngần
Thấy rằng hai họ bất cần đến ông
Không xin què, chẳng trả công
Định ngày hôn lễ mà không hỏi mình

Coi thường sao với chiêm tinh
Nên ông tức giận quyết tình ăn thua.
Nhà trai sửa soạn đón đưa
Đúng ngày hôn lễ, lúc vừa hừng đông
Ông ăn mặc đẹp vô cùng
Đến nhà chú rể họp trong gia đình
Sau khi chào hỏi thân tình
Ông bèn lên tiếng: "Chiêm tinh rất cần,
Hôm nay vũ trụ xoay vần
Sao và tinh tú quây quần bên nhau
Sẽ gây đại họa trước sau
Chu kỳ không tốt, rước dâu xấu ngày
Có thầy chẳng chịu hỏi thầy
Khiến cho công chuyện giờ đây lỡ làng!"
Nhà trai nghe nói bàng hoàng
Bàn nhau hoãn chuyến về làng rước dâu
Gái ngoan còn thiết gì đâu
Lời thầy uy tín từ lâu lắm rồi.

*

Phía đằng nhà gái xa xôi
Rộn ràng chuẩn bị chào mời nhà trai
Đón chàng rể quý tương lai
Nhưng rồi chẳng thấy một ai về làng
Cuối cùng họ mới hay rằng
Nhà trai hoãn lại, chẳng màng báo tin!
Thật là khiếm nhã vô biên
Định ngày, hứa hẹn, sao quên mau rồi
Họ hàng nhà gái thốt lời:
"Cần chi chờ đợi những người vô luân
Bỏ lễ cưới, hủy hôn nhân
Gả con cho kẻ ở gần đây thôi
Tìm trai làng kết lứa đôi
Lắm chàng chăm chỉ, nhiều nơi đang hoàng!"
Thế là vui vẻ cả làng
Bà con môi giới họ hàng thân quen
Chọn người cho kết hôn liền
Tiến hành lễ cưới tơ duyên thắm tình.

*

Ngày hôm sau ở thị thành

Bỗng ông đạo sĩ chiêm tinh phán rằng:
"Các hành tinh với mặt trăng
Giờ đây xa cách, sao băng thuận chiều
Một ngày tốt biết bao nhiêu
Nếu làm đám cưới sẽ nhiều duyên may!"
Gia đình thành thị nghe ngay
Tạ thầy tiền bạc, công thầy chẳng quên
Kéo nhau qua lại làng bên
Đề xin được rước dâu hiền hôm nay,
Nhưng mà thất vọng lắm thay
Mẹ cha cô gái gắt gỏng chối từ:
"Chúng tôi chẳng đợi chẳng chờ
Hứa hôn chuyện cũ kể như hủy rồi
Các người tệ bạc sai lời
Quả tình vô lễ! Xin mời lui chân!"
Nhà trai giàu có phân trần:
"Chiêm tinh đạo sĩ chỗ thân gia đình
Nhìn trăng sao, ngắm hành tinh
Hôm qua đề nghị hãy đình chuyến đi
Vì là ngày xấu kể chi,
Sao trời nay cũng đã di chuyển rồi
Cưới xin mới tốt đẹp thôi
Chúng tôi quay lại y lời rước dâu!"
Mẹ cha cô gái: "Còn đâu
Con tôi đã bước qua cầu hôn nhân
Lấy trai làng chỗ tình thân,
Các người danh dự có cần giữ chi
Nên con tôi bị khinh khi
Các người tin tưởng những gì viển vông
Có liêm sỉ cũng như không!"
Đôi bên tranh cãi nổ bùng gắt gỏng.

*

Có ngài hiền triết ngang đây
Đi qua nghe chuyện, vào ngay giảng hòa
Phía nhà trai vẫn hét la
Khiến ngài phải dạy: "Thật là cuồng điên
Sao trời ở tuốt tầng trên
Có chi ảnh hưởng tới duyên dưới trần
Niềm tin khờ dại vô ngần

Vô minh vực thăm dừng chân là vừa!"
Hương thơm chân lý tiễn đưa
Phái đoàn thành thị tạ từ ra đi.

(phỏng dịch theo bản văn xuôi
THE GROOM WHO LOST HIS BRIDE TO THE STARS
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)

-ooOoo-

*** 27 ***

KẾ HOẠCH HOÀNG TỬ

Nơi miền bắc Ấn Độ xưa
Thành Ba La Nại có vua trị vì
Con vua thông thái kể chi
Thông minh, học giỏi từ khi thiếu thời
Thật là tuổi trẻ hiếm người,
Vua cha dự tính truyền ngôi sau này.

*

Bao nhiêu dân chúng tại đây
Vào thời gian đó thường hay tin rằng
Thần linh cây cối đầu làng
Cực kỳ huyền bí, vô vàn linh thiêng
Mỗi người một số phận riêng
Do thần sắp đặt ta nên đợi chờ,
Họ mê tín, họ tôn thờ
Hay đâu sướng khổ là do tại mình,
Mọi người van vái thần linh
Khẩn cầu, xin xỏ đã thành thói quen,
Xin con khôn, cầu vợ hiền
Muốn tăng danh vọng, ước thêm sang giàu
Lầm bầm hứa hẹn trước sau
Nếu thần giúp đỡ sẽ mau tạ thần
Sẽ dâng lễ cúng thành tâm
Hương thơm, hoa quả một mâm thật đầy
Thịt thà cũng sẽ dâng ngay
Dê xào, cừ nướng, heo quay, gà hầm
Nghĩ suy mê tín sai lầm

Sát sinh bao chuyện bất nhân lâu ngày.
Chàng hoàng tử biết việc này
Tâm từ xúc động, thương thay muôn loài
Nghĩ thầm: "Ta phải ngăn thôi
Ngăn dân mê tín, ngăn người ngu si
Ra tay tàn ác kẻ chi
Không rành tôn giáo, biết gì đúng sai
Giáo điều khuyên chớ giết ai
Bảo toàn sinh mạng muôn loài chúng sinh
Thời tâm người mới an bình
Đó là tôn giáo dân mình nên theo!
Nhưng dân mê tín quá nhiều
Dễ gì dạy họ sớm chiều được ngay
Ta nương theo thói quen này
Để dần uốn họ một ngày tỉnh ra
Vua cha rồi sẽ băng hà
Tất nhiên truyền lại cho ta ngai vàng
Ngay bây giờ phải tính đường
Thảo ra kế hoạch giúp vương quốc mình!"

*

Thế là chàng vạch chương trình
Thoạt tiên dò hỏi dân tình đó đây
Biết ngoài thành có một cây
Thân cao cổ kính, lá đầy âm u
Người dân té lễ từ xưa
Tin rằng thần thánh ngụ cư lâu đời.
Chàng hoàng tử trẻ tới nơi
Chấp tay khăn vái, thốt lời cầu xin
Tham gia cùng họ một bên
Làm như chàng cũng thường quen vậy rồi
Dùng hương hoa tế lễ thôi
Không dùng sinh vật cúng nơi cây này,
Dần dà như vậy ít ngày
Tiếng đồn lan rộng thật hay vô cùng
Người dân trong khắp mọi vùng
Tin rằng hoàng tử cũng không khác mình
Cũng tin tưởng ở thần linh,
Bước đầu kế hoạch quả tỉnh thành công.
Thời gian sau ở hoàng cung

Vua cha già yếu mệnh chung một ngày
Ngai vàng hoàng tử lên thay
Trị vì vương quốc từ đây vững bền
Toàn dân trong ấm ngoài êm
Dân phò vua mới, lại thêm cảm tình
Nghĩ rằng vua cũng như mình
Cũng luôn cầu khẩn thần linh uy quyền.

*

Sau khi chiếm được lòng tin
Nhà vua trở tiến hành thêm chương trình,
Một hôm ở giữa cung đình
Nhà vua lên tiếng tâm tình cùng dân
Cùng các quan với toàn quân
Nhà vua hỏi: "Các quần thần ai hay
Sao ta hưởng ngôi báu này?
Sao ta biết chắc có ngày làm vua?"
Chẳng ai biết để mà thưa.
Nhà vua bèn nhắc chuyện xưa của mình:
"Ta từng cầu khẩn thần linh
Và dâng đồ cúng tâm thành siêng năng
Ở cây cổ thụ đầu làng!"
Mọi người vội vã thưa rằng nhớ ra.
Nhà vua nói tiếp: "Chính ta
Nhiệt tình khẩn nguyện, thiết tha thỉnh cầu
Khẩn thần linh, thỉnh phép mầu
Giúp ta đạt được trước sau một điều
Trở thành vua! Chỉ bấy nhiêu!
Ta xin hứa lễ tạ nhiều hương hoa
Và còn đặc biệt thêm ra
Cúng dường lễ vật khác xa mọi người,
Giờ thần giúp toại nguyện rồi
Tạ ơn đặc biệt ta thời chẳng quên!"
Mọi người hoan hỉ ngay liền:
"Đúng theo lời hứa thưa nên cúng dường
Vậy nên sửa soạn sẵn sàng
Một bày súc vật để dâng tế thần!"
Vua tuyên bố: "Tốt vô ngần
Ta vui vì được nhân dân đồng tình
Ta từng hứa với thần linh

Rằng ta đặc biệt tâm thành dâng lên
Thịt da, máu huyết, trái tim
Của người dân khắp các miền gần xa
Nếu mà ‘ngũ giới’ lơ là
Không hề tôn trọng! Tở ra coi thường!"

*

Mọi người nhiệt liệt tán dương
Vì lòng mê tín điên cuồng từ lâu
Sợ rằng không lễ tạ mau
Thần linh nổi giận còn đâu an toàn
Thần trừng phạt nặng vô vàn
Vua và dân chúng liên quan chuyển này.
Vua cười thâm: "Kê cũng hay!
Chính lòng mê tín giờ đây giúp mình
Trong ‘năm giới’ cấm sát sinh
Người dân đâu nhớ, quả tình thơ ngây
Từ lâu mê muội lẫn thay!"
Vua nhân cơ hội ban ngay lệnh rằng:
"Hãy thông báo khắp xóm làng
Rằng thần linh giúp ngại vàng cho ta
Nên ta không thể lơ là
Phải đem lời khấn hứa ra thi hành
Từ nông thôn đến thị thành
Từ nay ‘ngũ giới’ chấp hành cho nghiêm
Sát sinh bị cấm chớ quên
Một ngàn người phạm đầu tiên lệnh này
Thời hình phạt áp dụng ngay
Bị đem cúng tế thân cây tức thì!"

*

Thật là tốt đẹp kể chi
Toàn dân tôn trọng lệnh kia ngay rồi!
Một thời gian ngắn mà thôi
Dân Ba La Nại tức thời nổi danh
Giữ gìn ‘ngũ giới’ tâm thành
Chẳng còn mê tín sát sinh tế thần,
Nhà vua vui sướng vô ngần
Hoàn thành kế hoạch muôn phần vẻ vang.

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
THE PRINCE WHO HAD A PLAN*

-ooOoo-

*** 28 ***

VUA GIỚI ĐỨC

Nhà vua Giới Đức thời xưa
Tiếng tăm phúc đức nhân từ vang xa
Vua cho xây sáu căn nhà
Làm nơi phát thực phẩm ra giúp đời
Đồ ăn, thức uống tứ thời
Giúp dân nghèo khó, giúp người khổ đau,
Vua theo "ngũ giới" từ lâu
Lại thêm nhẫn nhục ai đâu sánh cùng
Từ bi tràn ngập cõi lòng
Không hề trừng trị người trong nước mình
Dù cho phạm tội tà đình
Chỉ lo dạy dỗ bằng tình thương thôi.
Trong cung vua có một người
Thừa cơ phạm tội tức thời tại đây
Loạn luân lén lút bao ngày
Ở ngay trong cấm cung này của vua
Tiếng đồn mau chóng xa đưa
Nhà vua hay biết rất ư ngỡ ngàng
Gọi quan phạm tội phán rằng:
"Hãy mau đi khuất khỏi vương quốc này
Ta không trừng phạt tại đây
Nhưng bao tội lỗi ngưng ngay chớ làm!"
Tên quan phạm tội tà dâm
Mang tài sản với người thân đi liền
Ghé qua bên nước láng giềng
Tại đây y trở tài riêng của mình
Nên mau chiếm đoạt cảm tình
Quốc vương nước đó bèn dành chức cao
Cho làm cố vấn tại triều
Ở trong cung điện ra vào quyền uy,
Kể gian xu nịnh tức thì
Trở tài tăng bốc còn gì khéo hơn.

Ko Sa La là quốc vương
Nghe lời gian xảo nhưng thường ít tin.

*

Một hôm y gợi ý thêm
Rằng vua Giới Đức ở miền kế bên
Nước này trù phú vô biên
Nhưng vua nhu nhược lạnh hiền từ lâu
Mang quân xâm chiếm cho mau
Thành công chắc chắn có đâu khó gì
Ko Sa La còn hồ nghi
Y bèn dâng kế rất chi hợp tình:
"Thoạt tiên đưa ít quân binh
Tràn qua cướp bóc ở quanh biên thù
Để vua Giới Đức bắt về
Nhưng quân binh sẽ chẳng hề gì đâu
Than nghèo khó, than khổ đau
Là vua cho của và mau tha về!"
Ko Sa La chẳng tin gì
Nhưng khi thử nghiệm rồi thì thấy ngay
Lời quan cố vấn đúng thay
Quốc vương mừng rỡ định ngày xâm lăng.

*

Quân vua Giới Đức can trường
Chống quân xâm lược dễ dàng thành công
Nhưng vua lại chẳng tán đồng
Nói rằng ngôi báu thời ông chẳng màng:
"Chiến tranh đất nước tan hoang
Dân quân chết chóc. Ngai vàng tiếc chi!
Đừng tham chiến, tránh gian nguy
Nếu ai xâm lấn ta thì nhường luôn!"
Vì không tranh chấp thiệt hơn
Nên khi quân địch đập dồn tiến qua
Vua Giới Đức chẳng nề hà
Nhường ngay cho Ko Sa La nước mình
Tránh gây thiệt mạng sinh linh
Muốn dân, quân hưởng an bình mãi thôi.
Ko Sa La thắng lợi rồi
Bắt vua Giới Đức ngay nơi ngai vàng
Bắt luôn tất cả các quan

Lệnh đem họ tới nghĩa trang ngoại thành
Dem chôn sổng ngập thân mình
Đất lèn cho chặt! Quả tình thương đau!
Chỉ nhô lên mỗi cái đầu
Dành cho chó sói đêm thâu mò về
Sẵn đồ ăn uống thoả thuê
Vua quan chôn đứng khó bề toàn thây.
Vua Giới Đức lúc này đây
Không than vãn, chẳng mảy may hận thù
Nhà vua toả ngát tâm từ
Các quan quanh đó cũng như vua mình
Không chống đối, cứ lặng thinh
Xưa nay tuân lệnh đã thành thói quen.

*

Đêm trong nghĩa địa tối đen
Một bầy chó sói rừng bên mò về
Thịt người mùi quỵến rữ ghê
Các quan thấy vậy nhất tề la lên
Chó nghe hoảng hốt chạy liền
Nhưng rồi quay lại gần bên, sợ gì!
Thấy không ai nhúc nhích chi
Thế là vua chó liền đi lại mời
Mon men tiến lại gần người
Gần vua Giới Đức chó thời nhe nanh,
Vua vuron cao cổ của mình
Chó chưa kịp cắn, vua nhanh hơn rồi
Cắn vào cằm chó ngay thôi
Cắn cho thật chặt, chó thời tru lên
Tiếng tru như xé màn đêm
Chó chung quanh đó chạy liền hoảng kinh
Còn đây vua chó một mình
Chồm lên gào thét, xoay quanh vầy vùng,
Cặp răng vua mạnh vô cùng
Cắn càng thêm chặt quyết lòng chẳng buông
Đất đai cát bụi bay tung
Quanh vua đất cát cuối cùng lỏng ra
Vua bèn há miệng buông tha
Chó cong đuôi chạy trốn xa nơi này
Vua vùng đứng dậy được ngay

Đi lần giải thoát quanh đây tức thì
Các quan thoát cảnh khổ kia
Xác thân chôn sống muôn bề xót xa.

*

Ở bên cạnh bãi tha ma
Có hai con quỷ dạ xoa lâu đời
Chia nhau ranh giới đôi nơi
Đêm nay chợt có xác người nằm ngang
Hai con tranh cãi rất hăng
Muốn giành xác chết để ăn một mình,
Nghe vua Giới Đức nổi danh
Là người ngay thẳng hiền lành đã lâu
Quỷ bèn thoả thuận cùng nhau
Nhờ vua phân xử cho mau xác này,
Nhà vua hoan hỉ nhận ngay
Trước tiên nhờ quỷ ra tay giúp mình
Quỷ đây pháp thuật tài tình
Giúp vua tẩy uế sạch nhanh thân người,
Vua nhờ quỷ đến lâu đài
Lấy ra mũ mãng cân đai áo quần,
Lấy thêm kiếm báu sáng ngàn
Để vua ăn mặc tăng phần uy nghi.
Quý kia tài giỏi kể chi
Thi hành mọi việc tức thì dễ thôi
Dù cho ở chốn lâu đài
Ko Sa La ngủ trong nơi cung vàng.
Nhà vua Giới Đức nghiêm trang
Dùng thanh kiếm báu lẹ làng cắt đôi
Phân chia xác chết làm hai
Dạ xoa hai quỷ đều hài lòng thay
Sau khi ăn hết xác này
Hỏi vua muốn chúng ra tay giúp gì.
Vua bèn đáp: "Chẳng nhiều chi
Đưa ta mau chóng trở về chốn xưa
Nơi phòng ngủ trong cung vua,
Các quan cũng vậy, hãy đưa trở về
Nơi nhà họ ở trước kia!"
Dạ xoa thực hiện có gì khó đâu!
Ko Sa La đang chìm sâu

Vào trong giấc điệp đượm màu vinh quang
 Ngay phòng ngủ trong cung vàng
 Giật mình tỉnh giấc mơ màng nhìn lên
 Thấy vua Giới Đức kề bên
 Đang cầm kiếm sắc đứng trên đầu mình
 Dáng uy nghi, vẻ tinh anh
 Hoàng bào trang phục quả tình oai nghiêm,
 Ko Sa La tỉnh giấc liền
 Đã vừa sừng sốt, lại thêm hãi hùng
 Khi nghe rõ chuyện lạ lùng
 Trong lòng bùng ngộ, vô cùng ăn năn
 Bèn quỳ đánh lễ thành tâm
 Xin vua Giới Đức lòng nhân tràn đầy
 Giúp mình trở lại đường ngay
 Thưa rằng: "Loài quỷ thường hay dữ dần
 Tanh hôi ăn uống quanh năm
 Lại thêm ngu ngốc, có bằng ai đâu
 Vậy mà vẫn nhận ra mau
 Bao nhiêu giới hạnh trước sau của ngài,
 Tôi may mắn được làm người
 Văn minh, hiểu biết mà rồi vô minh
 Vừa qua mù quáng tâm mình
 Tham lam gây chuyện quả tình lắm sai
 Tôi xin hứa hẹn với ngài
 Từ đây tu sửa tức thời bản thân
 Không còn xâm lấn xa gần
 Muôn đời tôn trọng tình lân bang này!"
 Ko Sa La triệu tập ngay
 Quan quân, binh lính vào ngày hôm sau
 Lệnh truyền tất cả rút mau,
 Công khai ca tụng đôi câu chân tình
 Xin vua Giới Đức anh minh
 Nhân từ tha thứ lỗi mình vừa qua
 Rồi quốc vương Ko Sa La
 Công khai trừng trị thật là thẳng tay
 Tên quan xúi bẩy lâu nay
 Lòng luôn phản trắc, tính hay gian tà.
 Tâm vua Giới Đức thẳng hoa
 Nghĩ thầm: "Tinh tấn quả là ích thay

Vì mình nhẫn nhục chuyển này
Nên ta và các quan đây an toàn
Phục hồi danh tiếng về vang
Tránh gây tang tóc cho vương quốc mình!"

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
KING GOODNESS THE GREAT
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

-ooOoo-

*** 29 ***

BỌN NGHIỆN RƯỢU

Có ông triệu phú thời xưa
Ở Ba La Nại đã từ lâu nay
Đồng thời cũng tại chốn này
Bọn người nghiện rượu tối ngày lang thang
Ngoài đường phố, trong quán hàng
Loay hoay tính toán miên man trong đầu:
"Làm sao có rượu giải sầu
Không tiền, không rượu sống đâu được nào!"
Một hôm tiền hết buồn sao
Chúng bèn bàn tán lao xao tìm đường
Giật tiền, cướp bạc, lấy vàng
Của ông triệu phú vẫn thường đi qua.
Chúng nào hay biết ông ta
Chính là bồ tát bây giờ tái sinh
Chúng âm mưu chuyện gian manh
Chế ra món rượu để dành mời ông
Ngâm pha thuốc ngủ vào trong
Khi ông mê ngủ và không biết gì
Chúng ra tay lột tức thì
Bạc tiền, trang sức có chi khó nào
Lột thêm mọi thứ dễ sao
Áo quần sang trọng bảnh bao trên người.
Chúng âm mưu dựng tạm thời
Quán hàng nhỏ bé cạnh nơi lề đường
Vùng qua lại khách thập phương

Đi xa mỗi mệt hay thường dùng chân,
Chúng dành ra chút rượu ngon
Pha thêm thuốc ngủ vào luôn trong này
Đóng chai trông đặc biệt thay
Chờ mời béo bở qua đây sẽ mời.

*

Sáng nay cơ hội tới rồi
Khi ông triệu phú qua nơi quán hàng
Một tên vội vã đón đường
Mời chào ông khách hãy dừng bước chân:
"Thưa ngài rượu quý vô ngần
Ly đầu miễn phí, chủ nhân kính mời!"
Mang chai rượu tới tận nơi
Một tên rót rượu ra rồi dâng lên.
Ông từ chối định nói liền:
"Ta không hề uống thứ trên bao giờ!"
Tuy nhiên ông chột nghi ngờ
Bọn người nghiện rượu sao mà lạ thay
Hôm nay tử tế thế này
Rượu ngon mà lại nhường ngay cho người?
Ông bèn đoán cũng dễ thôi
Đây là mảnh lối lừa đời chi đây
Nên ông quyết định ra tay
Dạy cho bọn xấu xa này một phen
Ông lên tiếng: "Xin cảm phiền
Ta đi yết kiến vua trên ngai vàng
Thật là thất lễ vô vàn
Nếu mùi men rượu nồng nàn bốc ra
Các người thật tốt với ta
Ta vào cung điện xong là về ngay
Trên đường về ghé lại đây
Rượu ngon ta sẽ uống say ngại gì!"
Nghe xong bọn nghiện rượu kia
Tỏ ra thất vọng nào nề. Biết sao?
Nên nhẫn nhục! Chớ nôn nao!
Đành chờ, đành đợi, cách nào khác đâu?
Một ngày trôi qua là lâu
Bọn người nghiện rượu buồn rầu kể chi.
Cuối ngày triệu phú mới về

Đi ngang quán nhỏ tức thì ghé thăm
Bọn gian manh vội thừa rằng:
"Mừng ngài quá bộ đến hàng chúng tôi
Rượu ngon đây xin kính mời
Để mừng chuyên viếng thăm nơi cung đình
Đây rượu nghĩa, đây rượu tình
Ly đầu miễn phí, xin dành ngài thôi!"
Nghiêm trang triệu phú trả lời:
"Ta nhìn chai rượu và rồi nhìn ly
Hết như buổi sáng khác chi
Rượu mà ngon thật còn gì phần ta
Các người uống hết không tha
Hoặc là nhắm nháp khó mà còn nguyên,
Ta không khùng, ta chẳng điên
Các người chắc đã pha thêm thứ gì
Làm cho người uống mê đi
Rồi người cướp bóc không hề nương tay!"
Nói xong ông bỏ đi ngay
Bọn gian nghiện rượu còn đây sững sờ
Thật là thất bại bất ngờ
Không dè triệu phú quá ư tinh tường
Chúng bèn bàn tán tìm đường
Mai này cướp khách thập phương bạc tiền
Chuyến này thật quả vô duyên
Mất toi chai rượu chẳng nên việc gì!

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
A GANG OF DRUNKARDS
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

-ooOoo-

*** 30 ***

CÂY ĐỘC CHẾT NGƯỜI

Ngày xưa có một toán buôn
Trưởng đoàn lanh lợi tinh khôn hơn người
Ông đi buôn bán khắp nơi
Vùng này, phương nọ xa xôi quản gì
Đoàn xe do bò kéo đi

Cả năm trăm chiếc thường thì nối đuôi.
Một hôm vào lúc sáng trời
Đoàn xe vừa tới trước nơi rừng già
Mọi người sẽ phải vượt qua
Khu rừng trông vẻ thật là lạ thay
Trưởng đoàn bèn báo động ngay:
"Trước khi mình vượt rừng này chớ quên
Bao nhiêu nguy hiểm kê bên
Hoa, cây, trái lạ chớ nên đụng vào
Nhiều khi độc hại biết bao
Tổ ong cũng độc, ai nào ngờ đâu
Hỏi tôi trước rồi ăn sau
Đề phòng để tránh khổ đau chết người!"
Cả đoàn nghe nói dứt lời
Đồng thanh lên tiếng: "Chúng tôi rõ rồi!"

*

Có ngôi làng đã lâu đời
Ở ngay trong khoảng giữa nơi rừng già
Ven làng mọc một cây ra
Thân cây, cành lá, trái hoa bình thường
Giống cây xoài ở địa phương
Sắc màu, mùi vị trăm đường giống nhau
Nhưng nào có thể ngờ đâu
Cây này rất độc từ lâu giết người
Trưởng xoài ăn chết ngay thôi
Người phương xa tới có đời nào hay.
Vài xe đầu tới nơi đây
Mọi người đói bụng nhìn cây thèm thuồng
Trưởng xoài ngon hái ăn luôn
Không thèm cân nhắc, chẳng buồn nghĩ suy
Nhiều người cẩn thận kê chi
Bao lời cảnh cáo dễ bề quên sao
Họ khôn ngoan nhắc nhở nhau
Chờ ông lãnh đạo! Chớ mau khinh thường!
Khi đoàn trưởng tới giữa rừng
Những người cẩn thận vui mừng hỏi ông:
"Thưa cây này ăn được không
Nhiều người ăn nó vì trông giống xoài
Chúng tôi chờ đợi ông thôi!"

Trưởng đoàn xem xét kỹ rồi nói ngay:
"Cây này trông giống xoài đây
Nhưng mà độc hại dễ gây chết người
Ăn vào chỉ sớm tàn đời
Dù sờ cũng độc, ta thời tránh xa!"
Những người đã chót ăn qua
Nghe xong kinh hoảng rên la cuống cuồng
Trưởng đoàn tìm lá cây rừng
Đưa cho họ bảo hãy dùng để nhai
Nhai xong nuốt vội xuống thôi
Tống ra chất độc trong người khi nôn
Mới mong cái chết thoát luôn
Thoát điều nguy hiểm, qua cơn ngặt nghèo,
Vài người tội biết bao nhiêu
Chỉ vì háu đói ăn nhiều làm sao
Thế là chất độc ngấm vào
Nay thời mất mạng, cứu nào kịp đâu.

*

Nơi làng này đã từ lâu
Các cây độc hại giết bao nhiêu người
Đoàn xe xa lạ tới nơi
Ngừng đây tưởng trái xoài thời hái ăn
Đêm về chất độc ngấm dần
Trong khi say ngủ chết luôn chốn này
Người dân làng ở quanh đây
Chỉ chờ có vậy, sáng ngày hôm sau
Tới nơi dọn dẹp cho mau
Kéo chân xác chết vào sâu trong rừng
Rời chôn kín đáo khắp vùng
Trở ra chiếm đoạt ngại ngừng gì đâu
Lấy bao hàng hóa trước sau
Lấy xe bò nữa. Làm giàu thật nhanh.
Lần này dân chúng ở quanh
Sáng ra vội tới để tranh của rồi
Tưởng như những chuyện khác thôi
Chắc cây đã giết đoàn người đi buôn
Tới nơi họ sống sờ luôn
Thấy đoàn buôn nợ vẫn còn sống nhăn
Lên la họ tới hỏi thăm:

"Tại sao các bạn không ăn trái này?"
Mọi người bèn trả lời ngay:
"Trưởng đoàn báo động tới đây đề phòng,
Và rồi khi tới chính ông
Nhìn quanh xem xét biết không phải xoài!"
Thấy người lãnh đạo thật tài
Dân làng tìm gặp ướm lời dò la
Hỏi sao ông nhận được ra
Đây là cây độc, không là xoài ngon.
Trưởng đoàn lên tiếng giảng luôn:
"Nhìn cây ta phải tinh khôn thấy rằng
Cây này gần sát cạnh làng
Thân cây lại thấp, dễ dàng leo lên
Vậy mà trái vẫn còn nguyên
Dân làng không hái. Tất nhiên lạ kỳ
Chắc là độc hại chứ gì
Mặc dù trông chẳng khác chi trái xoài!"
Mọi người nghe thấy phục tài
Trưởng đoàn thông thái ít ai sánh cùng
Chỉ cần suy luận bình thường
Tránh gây chết chóc đau thương bạo tàn.
Thế là mọi chuyện an toàn
Rời khu rừng rậm cả đoàn ra đi.

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
THE WHATNOT TREE
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

-ooOoo-

*** 31 ***

HOÀNG TỬ NĂM VŨ KHÍ VÀ QUỶ LÔNG ĐÍNH

Ở Ba La Nại thuở xưa
Vua và hoàng hậu rất ưa vui mừng
Vừa sinh hoàng tử đầu lòng
Đã bao ngày tháng cầu mong chuyện này.
Thế rồi sau một ít ngày
Vua mời thầy tướng đến ngay cung vàng
Năm trăm vị đều giỏi giang

Cùng nhau xem tướng cho hoàng tử con
Xem tướng lai khi lớn khôn
Có thường tốt đẹp, có luôn an bình.
Nhà vua đặt tên con mình
Dựa lời thầy tướng tài danh chuyên này,
Vua không quên tặng quà ngay
Lắm tiền, nhiều bạc các thầy đều vui.
Các thầy đều phán đẹp lời
Rất là khôn khéo, êm tai vô cùng,
Nhưng rồi tất cả tập trung
Đoán rằng hoàng tử danh lừng tương lai
Sau này đặc biệt có tài
Dùng năm vũ khí ít ai sánh bằng,
Nổi ngôi vua, ngự ngai vàng
Chăm lo dân chúng, mở mang nước nhà.
Vua nghe, suy nghĩ, đặt ra
"Ông Hoàng Năm Vũ Khí" là tên con.
Khi chàng mười sáu tuổi tròn
Vua cha quyết định gửi luôn theo thầy
Vào trường học ở xa đây
Vị thầy tiếng nổi, tài hay hàng đầu
Vua khuyên nhủ: "Hãy đi mau
Tới thầy xin học trước sau mọi điều
Nghe lời ta hỡi con yêu
Học bao nghề tốt, học nhiều chuyện hay
Để rồi giúp nước sau này
Tiền đây con hãy biếu thầy tạ ơn!"
Vua đưa hoàng tử tiền luôn
Tiền vàng đủ một ngàn đồng mang theo.
Giã từ cung điện dấu yêu
Chàng hoàng tử trẻ lòng nhiều tự tin
Lên đường tìm đến thầy hiền
Quyết tâm học hỏi cho nên thân mình.
Một vài năm thoáng trôi nhanh
Giờ đây chàng đã nổi danh nhất rồi
Giỏi giang, xuất sắc, tuyệt vời
Đứng đầu mọi thứ học nơi trường thầy,
Thầy mừng ban thưởng cho ngay
Đủ năm vũ khí trong ngày học xong

Biết vua, hoàng hậu chờ mong
Khuyên chàng trở lại hoàng cung tức thì.

*

Tuân lời hoàng tử bèn đi
Đường về ngang cánh rừng kia hiểm nghèo
Khách qua đây chết rất nhiều
Có con quỷ dữ rượt theo hại người
Dạ xoa ả náu lâu đời
Dân làng cảnh cáo thốt lời khuyên can:
"Này anh bạn trẻ to gan
Băng rừng nguy hiểm vô vàn chớ nên
Dạ xoa sẽ giết anh liền
Quỷ tên Lôg Dính thường quen hại mình!"
Trẻ trung, anh dũng, nhiệt tình
Tự tin tài nghệ tập tành bấy lâu
Nên chàng nào có sợ đâu
Đi vào rừng thăm đối đầu quỷ ngay.
Quỷ cao như một thân cây
Đầu to tựa mái nhà, đầy lông đen
Mắt to như đĩa, quắc lên
Răng nanh nhọn hoắt hai bên mép vàng
Bụng to chằm trắng giăng hàng
Tay chân xanh lét nom cẳng hải kính,
Lông dày mọc khắp thân mình
Quỷ lên tiếng hỏi: "Hỡi thanh niên này
Đi đâu dám bước qua đây
Rừng ta ngự trị bao ngày tháng qua
Thịt thơm, nạm mạng cho ta!"
Nghe xong hoàng tử tỏ ra coi thường
Học nghề xong vừa ra trường
Thêm năm vũ khí còn mang bên mình
Chàng lên tiếng: "Quỷ hôi tanh
Ta nhân qua chốn rừng xanh chuyén này
Loại mi ra khỏi đây ngay
Giúp cho dân chúng từ nay khỏi phiền!"

*

Dùng hai vũ khí đầu tiên
Giương cung chàng lấp mũi tên độc vào
Bắn tên ra, quỷ chẳng sao

Bắn năm chục mũi quỉ nào hề chi
Tên đều dính bộ lông kia
Quỉ xoay mình lắc, tên thì rơi ra.
Chàng dùng vũ khí thứ ba
Gươm dài một mũi phóng qua kẻ thù
Gươm liền dính đám lông xù.
Chàng dùng vũ khí thứ tư nhọn đầu
Phóng lao vào quỉ, ngờ đâu
Lao liền bị dính ngay vào lông quăn.
Chàng dùng vũ khí thứ năm
Quả chùy sắt nặng đem quăng đập người
Trúng ai chắc sẽ chết tươi
Nào ngờ chùy cũng dính nơi lông dày.
Quỉ tên Lông Dính đúng thay!
Cả năm vũ khí lông này dính luôn.
Quỉ gằm thét tiếng kinh hồn,
Nhưng chàng bình tĩnh, ôn tồn nói ra:
"Cả năm vũ khí của ta
Đều đem xử dụng vậy mà ích đâu,
Ta còn vũ khí hàng đầu
Đó là sức mạnh từ lâu tiềm tàng
Ẩn trong tuổi trẻ vạn năng
Ta đem nghiền nát mi bằng thân trai!"
Hai tay chàng vội vươn dài
Đấm vào người quỉ. Tay thời dính luôn.
Hai chân chàng đá đập dồn
Hai chân cũng dính vào lông bên ngoài.
Chàng dùng đầu với hai vai
Húc vào người quỉ. Nào ai có ngờ
Đầu chàng bị dính cứng đờ
Vào lông của quỉ dày như cỏ vườn
Thân dù kẹt, trí chẳng sờn.
Quỉ nhìn chàng nghĩ: "Ai hơn kẻ này
Lạ lòng thay, hiểm hoi thay
Nhiều người đã chết trong tay của mình
Riêng chàng can đảm thật tình
Không hề sợ hãi hoảng kinh chút nào".
"Người không sợ chết hay sao?"
Quỉ lên tiếng hỏi xiết bao ngỡ ngàng

Chưa hề dám đụng đến chàng,
Thần nhiên chàng đáp: "Phải chăng con người
Sinh ra chỉ sống một thời
Và rồi lại sẽ qua đời còn chi
Có sinh có tử lạ gì
Nên ta thấy cái chết kia bình thường!"
Chàng trầm nghĩ: "Chưa cùng đường
Dù năm vũ khí đều không ích gì
Sức trai cũng chẳng lợi chi
Bây giờ ta phải quay về nội tâm
Nhờ vào vũ khí tinh thần
Mới mong hữu hiệu trăm phần mà thôi"
Chàng nhìn quý, miệng thốt lời:
"Ta còn tàng chứa trong nơi bụng này
Một môn vũ khí lạ thay
Rất là bí mật lại hay vô cùng
Đó là vũ khí kim cương
Mi mà nuốt phải sẽ vương muện sầu
Nó không tiêu hóa được đâu
Ruột mi sẽ đứt ra mau tức thì,
Nếu mi nuốt sống ta đi
Thời mi cũng chết, thoát chi tử thần
Cả hai đều chết một lần
Tại sao ta lại phải cần sợ mi?"
Theo như truyền thuyết xưa kia
Chàng hoàng tử muốn nói về trí khôn
Đó là trí tuệ tuyệt luân
Coi như vũ khí trong thân con người.
Quý kia nghe chẳng sót lời
Khen thầm: "Can đảm tuyệt vời kể chi
Chàng này không sợ hãi gì
Chắc chàng nói thật! Thôi thì thả ra!"
Quý kia sợ chết, buông tha
Nói cùng hoàng tử: "Bạn là vĩ nhân
Ta tôn trọng bạn vô ngần
Bạn về soi sáng cõi trần khắp nơi!"
Chàng hoàng tử khẽ mỉm cười
Được thêm bài học tuyệt vời hôm nay:
"Bao nhiêu vũ khí đời này

Không bằng vũ khí ở ngay trong mình
Đó là trí tuệ tinh anh"
Tạ ơn, hoàng tử chân thành thốt ra:
"Này Lông Dính, bạn của ta
Bạn trong tiền kiếp xấu xa vô cùng
Nên sinh thành quỷ dữ hung
Nếu mà bạn chẳng chịu dừng lại ngay
Giết người mãi tại rừng này
Chao ơi bạn sẽ đọa đày khổ đau
Cả kiếp này, lẫn kiếp sau
Tái sinh hỏa ngục vạc dầu bỏng sôi
Hay thành súc vật nữa thôi
Hoặc thành ma đói nổi trôi dưới trời,
Nếu mà may mắn thành người
Sống lâu chẳng được, cuộc đời trầm luân!
Hãy rời mây phủ tối tăm
Ra vùng ánh sáng trắng rằm thanh thang.
Tuân ngũ giới! Theo đạo vàng!
Giúp cho bá tánh, về vãng bội phần,
Trở thành ra một vị thần
Tốt lành, nhân hậu xa gần mến thương!"
Khi hoàng tử rời khu rừng
Báo cho dân chúng tin mừng! Vui thay!
Dân làng quanh đó từ đây
Hiến thân thực phẩm. Rừng đầy bình an.
Chàng bèn từ biệt dân làng
Về Ba La Nại, cung vàng chờ mong.
Vua cha tới lúc mệnh chung
Truyền cho hoàng tử của ông ngai vàng.

*(phỏng dịch theo bản văn xuôi
PRINCE FIVE-WEAPONS AND STICKY-HAIR
của Ven. Kurunegoda Piyatissa & Tod Anderson)*

-ooOoo-

NHẬN DIỆN TIỀN THÂN ĐỨC PHẬT

1) TRUYỆN BẠN RẤT THÂN

Ông quan giỏi về súc vật là tiền thân Đức Phật.

- 2) TRUYỆN BÒ ĐẠI HỖ
Bò Đại Hổ là tiền thân Đức Phật.
Chủ nhân quý tộc là Ananda.
- 3) TRUYỆN BÒ ĐEN CỦA BÀ
Bò Đen là tiền thân Đức Phật.
Bà già là Liên Hoa Sắc.
- 4) TRUYỆN ANH EM BÒ VÀ CHÚ HEO CON
Bò anh là tiền thân Đức Phật. Bò em là Ananda.
- 5) TRUYỆN CÔI TRỜI 33 (Chương 1: Cộng Tác)
- 6) TRUYỆN CÔI TRỜI 33 (Chương 2: Từ Bi)
- 7) TRUYỆN CÔI TRỜI 33 (Chương 3: Phước Báo)
Vua trời Đế Thích là tiền thân Đức Phật.
Thần đánh xe là Ananda.
- 8) TRUYỆN CÔNG MÚA
Vua nông trời là tiền thân Đức Phật.
- 9) TRUYỆN VUA CHIM CÚT VÀ CHÀNG THỢ SẮN
Vua chim cút có trí là tiền thân Đức Phật.
- 10) TRUYỆN CON CÁ MAY MẮN
Ông quan cố vấn của nhà vua là tiền thân Đức Phật.
- 11) TRUYỆN CHIM CÚT NHỎ KHÔNG BIẾT BAY
Chim cút nhỏ không biết bay là tiền thân Đức Phật.
- 12) TRUYỆN CHIM KHÔN, CHIM ĐẠI
Chim khôn, có trí là tiền thân Đức Phật.
- 13) TRUYỆN CÂY BÀNG MỘC LÊN
Chim trĩ là tiền thân Đức Phật.
Voi là Mục Kiền Liên. Khi là Xá Lợi Phất.
- 14) TRUYỆN CÒ VÀ CUA
Vị thần trên cây là tiền thân Đức Phật.
- 15) TRUYỆN KHO TÀNG GIẤU CHÔN
Bà già có trí của cha chàng thanh niên là tiền thân Đức Phật. Nan Đà là đệ tử của Xá Lợi Phất.
- 16) TRUYỆN PHẬT ĐỘC GIÁC
Người triệu phú ở Ba La Nại là tiền thân Đức Phật.
- 17) TRUYỆN LỜI NGUYỄN RỬA
(Chương 1: Ghen Túc)
- 18) TRUYỆN LỜI NGUYỄN RỬA
(Chương 2: Tham Lam)

19) TRUYỆN LỜI NGUYỄN RỬA

(Chương 3: Lạc Thú)

Ông thầy dạy học danh tiếng là tiền thân Đức Phật.

20) TRUYỆN BỒ CÂU VÀ QUẠ

Chim bồ câu là tiền thân Đức Phật.

21) TRUYỆN CHA CỦA RẮN TRE

Ông thầy có năm trăm đệ tử là tiền thân Đức Phật.

22) TRUYỆN HAI TRẺ ĐẠI KHỜ

Ông cố vấn đại tài của vua là tiền thân Đức Phật.

23) TRUYỆN TUỔI VƯỜN

Ngài hiền trí đi ngang vườn là tiền thân Đức Phật.

24) TRUYỆN RƯỢU MẶN

Người bạn của chủ tiệm rượu là tiền thân Đức Phật.

25) TRUYỆN THẦY BÙA CHÚ VÀ BỌN BẮT CỐC

Người đệ tử của thầy bùa chú là tiền thân Đức Phật.

26) TRUYỆN CHÚ RỄ MẮT VỢ VÌ CHÒM SAO

Ngài hiền triết đi qua giảng hòa đôi bên là tiền thân Đức Phật.

27) TRUYỆN KẾ HOẠCH HOÀNG TỬ

Hoàng tử có kế hoạch về sau trở thành vua ở Ba La Nại là tiền thân Đức Phật,

28) TRUYỆN VUA GIỚI ĐỨC

Vua Giới Đức là tiền thân Đức Phật.

Tên quan phạm tội rồi phản bội là Đề Bà Đạt Đa.

29) TRUYỆN BỌN NGHIÊN RƯỢU

Ông triệu phú ở Ba La Nại là tiền thân Đức Phật.

30) TRUYỆN CÂY ĐỘC CHẾT NGƯỜI

Trưởng đoàn buôn thông thái là tiền thân Đức Phật.

31) TRUYỆN HOÀNG TỬ NĂM VŨ KHÍ VÀ QUỶ LÔNG DÍNH

Hoàng tử Năm Vũ Khí là tiền thân Đức Phật.

GHI CHÚ:

Các hình vẽ phụ họa đã được bỏ đi trong nội dung các truyện phổ biến trên website.

* Sách ấn tống để biếu, không bán.
* Tác giả không giữ bản quyền.
* Hoan nghênh tái bản
hoặc phổ biến dưới bất kỳ hình thức nào khác.

LIÊN LẠC: giaongo@msn.com

-ooOoo-

[Đầu trang](#) | [Tập 1](#)

*Chân thành cảm ơn đạo hữu Tâm Minh Ngô Tăng Giao đã gửi tặng bản vi
tính
(Bình Anson, 07-2005)*

[\[Trở về trang Thư Mục\]](#)
last updated: 06-07-2005